Ազգ
Azg armenian daily
27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2000 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 170 (2138)

ԱՄՆ պետդեպարտամենտը խստորեն քննադատում է Կոնգրեսին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հայտնի է, օրերս ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի արտաքին հարաբերությունների եւ մարդու իրավունքների ենթահանձնաժողովը ընդունել է թիվ 398 բանաձեւը, համաձայն որի Օսմանյան կայսրությունում 1915-1920 թթ. իրականացված 1,5 միլիոն հայերի կոտորածը որակվում է որպես Հայոց ցեղասպանություն: Այդ իրադարձությունը հարուցել է ԱՄՆ Պետդեպարտամենտի խիստ բացասական հակազդեցությունը: Մասնավորապես, ըստ պետդեպարտամենտի մամլո քարտուղարի, այդ իրադարձության գնահատականով պետք է զբաղվեն պատմաբանները, այլ ոչ թե քաղաքական գործիչները: Կոնգրեսի կողմից բանաձեւի ընդունումը, նրա կարծիքով, «կբարդացնի հայերի ոչ հասարակ ջանքերը Կովկասում կայունության ամրապնդման ուղղությամբ եւ կարի Հայաստանի հարաբերությունները Թուրքիայի հետ»: Համաձայն լավատեղյակ աղբյուրների, հինգշաբթի այդ հարցը քննարկվելու է Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի միջազգային գործերի հանձնաժողովի կողմից:

ԱՅՑ

«Մենք ունենք բաց, գործնական եւ բարիդրացիական հարաբերություններ ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ Ադրբեջանի հետ»

Քոչարյանի հետ հանդիպումից հետո երեկ հայտարարեց Ռուսաստանի նախագահը

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Երեկ, առավոտյան 11-ին, Մոսկվայում, Կրեմլի Մեծ պալատում տեղի ունեցավ ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հանդիպումը ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ: Հանդիպումը շարունակվեց շուրջ 45 րոպե, ապա ընդունեց ընդլայնված կազմ, որին հայկական կողմից մասնակցում էին Վարդան Օսկանյանը, Սերժ Սարգսյանը, Դավիթ Զադոյանը, Կարեն Ճշմարիտյանը, Կարեն Գալուստյանը, Էդուարդ Մուրադյանը, ՌԴ-ում ՀՀ դեսպան Սուրեն Սահակյանը, նախագահի օգնական Արմեն Գեւորգյանը, խոսնակ Վահե Գաբրիելյանը, փոխնախարարներ Արմեն Մարտիրոսյանն ու Սերուժան Միքայելյանը, նախագահի աշխատակազմի արտաքին կապերի վարչության պետ Զոհրաբ Մնացականյանը: Ընդլայնված կազմով հանդիպմանը ռուսական կողմից, ըստ լրագրողներիս բաժանված ծրագրի, պետք է մասնակցեին վարչապետ Կասյանովը, փոխվարչապետ Կուդրինը, պաշտպանության նախարար Սերգեեւը: Սակայն,

ծանրաբեռնվածության պատճառով ՌԴ վարչապետը բացակայում էր, փոխվարչապետ Կուդրինը արտասահմանում էր, իսկ գլխավոր զինվորականը արձակուրդի մեջ էր: Նախագահ Պուտինը Ռոբերտ Քոչարյանին ծանոթացրեց ընդլայնված կազմով հանդիպման ռուսական կողմի հետ, ապա նման ծանոթություն արեց ՀՀ նախագահը: Առանձնապես ջերմ էր Պուտինի եւ ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանի «ծանոթությունը». հին ընկերները հասցրին կոմպլիմենտներ փոխանակել:

Տես ☛ էջ 2

ԼՈՒՐԵՐ ԵՎ ՀԵՐՔՈՒՄՆԵՐ

Հեյդար Ալիեւը առողջ է

Հայտարարում են Բաքուն եւ Մոսկվան

Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի առողջությունը նորմալ է, տարածվող վատ լուրերն անհիմն են, այսպիսին են Բաքվի պաշտոնական հայտարարությունները երկրի ղեկավարի առողջականի վերաբերյալ: Անհանգստության համար հիմք հանդիսացավ մոսկովյան «Գազետա. ռու» ինտերնետային թերթի հաղորդագրությունն Ադրբեջանի նախագահի մահվան մասին, մինչ վրաց թերթերից մեկը շտապել էր տպել մահախոսական:

«Նախագահ Հեյդար Ալիեւն իրեն հրաշալի է զգում եւ պատրաստվում է մեկնել ԱՄՆ-ից Բաքու», հայտարարել է Ադրբեջանի նախագահի վարչակազմի ղեկավար Ռամիզ Մեհտիեւը: Ելույթ ունենալով երեկ «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայանի ուղիղ եթերում, նա փաստել է, որ Հեյդար Ալիեւը ԱՄՆ-ում է մնացել մրսածության պատճառով եւ բժշկական զննում ու բուժում է անցնում ամերիկյան Քլիվլենդ քաղաքում (Օհայո նահանգ): Արդեն սեպտեմբերի 27-ին նախագահը կմեկնի Բաքու, նշեց վարչակազմի ղեկավարը:

Ադրբեջանի առողջապահության նախարար Ալի Ինսանովը եւս ընդգծել է, որ նախագահ Հեյդար Ալիեւի առողջական վիճակը լավ է, եւ շաբաթվա վերջին նա կվերադառնա հայրենիք: Երեկ, խոսելով «Ադրբեջան նյու սերվիս» անկախ հեռուստաընկերության ուղիղ եթերում, նա որակել է «սադրիչ» մի շարք ԶԼՄ-ների կողմից տարածվող այն լուրերը, թե իբր Ադրբեջանի նախագահի առողջական վիճակը կրիտիկական է: Նախարարի խոսքերով, Հեյդար Ալիեւը ԱՄՆ-ում է գտնվում սեպտեմբերի 4-ից, ուր մասնակցել է ՄԱԿ-ի կազմակերպած Հազարամյակի գագաթաժողովին: Հետո նա անձամբ դիմել է Քլիվլենդյան կլինիկական հիվանդանոց՝ զննում անցնելու նպատակով: Հենց այդ հաստատությունում է, որ նախագահն անցյալ տարվա ապրիլի 29-ին տարել է սրտի բաց վիրահատություն՝ աորտաշունտավորումը:

Ըստ նախարարի, նման վիրահատությունից հետո լայնածավալ զննումն անհրաժեշտ էր: Զննումը ցույց է տվել, որ Հեյդար Ալիեւի օրգանիզմում բացասական որեւէ փոփոխություն տեղի չի ունեցել, եւ նա իրեն լավ է զգում: Նախագահը կարող է հիվանդանոցից դուրս գրվել օրերս, ասաց նախարարը:

Մինչ այդ՝ կիրակի օրը, Հեյդար Ալիեւի վատառողջության եւ մահվան մասին լուրերը կտրականապես հերքել է ԱՄՆ-ում Ադրբեջանի դեսպանության մամլո քարտուղար Էլին Սուլեյմանովը: Վաշինգտոնում ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հետ ունեցած հարցազրույցում նա նշել է, որ, գտնվելով Քլիվլենդի հիվանդանոցում, Հեյդար Ալիեւը, այնուամենայնիվ ունեցել է մի շարք աշխատանքային շփումներ, այդ թվում հեռախոսազրույց ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ:

Հեյդար Ալիեւի վատառողջության մասին հաղորդագրությունը հերքել է նաեւ Ռուսաստանի Դաշնության անվտանգության խորհրդի քարտուղար Սերգեյ Իվանովը: «Պաշտոնապես հայտարարում եմ, որ ռուսաստանյան որոշ ԶԼՄ-ների կողմից տարածվող լուրն Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի առողջության մասին իրականությանը չի համապատասխանում, հայտարարել է Սերգեյ Իվանովը ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին: Հեյդար Ալիեւն իրեն լավ է զգում եւ երեքշաբթի կվերադառնա Բաքու, նշել է նա:

Ըստ Սերգեյ Իվանովի, վերջին շաբաթվա ընթացքում ադրբեջանական ղեկավարի հետ պարբերաբար շփում է պահպանել ՌԴ նախագահ Վլադիմիր Պուտինը: Այդ շփումների ընթացքում քննարկվել է Ռուսաստանի նախագահի առաջիկա այցը Բաքու, որը կկայանա մինչեւ տարեվերջ, ասել է Սերգեյ Իվանովը:

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ
ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից
«Ազգի» համար

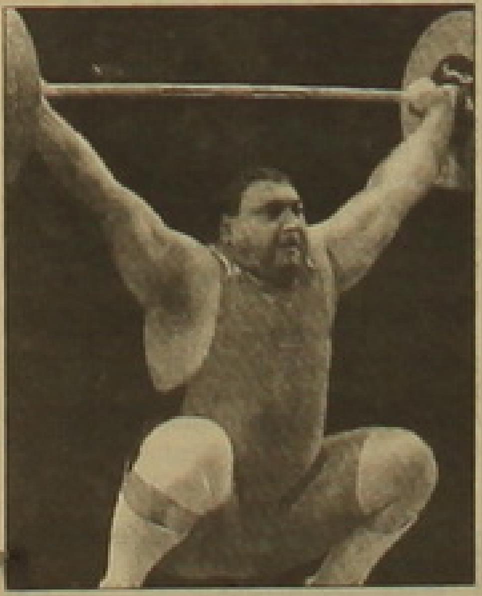

«Բենզինային կրքերը» չեն հանդարտվում

ԲԵՌԼԻՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Գերմանիայում ֆերմերները եւ ավտոփոխադրողները, վրդովված բենզինի բարձր գներից, սկսել են շարասյուներով շարժվել դեպի Բեռլին: Հարյուրավոր ծանր բեռնատարներ պատնեշել են գերմանական մայրաքաղաքի հիմնական մայրուղիները, որոնք տանում են դեպի Բրանդենբուրգյան դարպասներ, որտեղ սեպտեմբերի 26-ի երեկոյան ցույց է նախատեսված: Համաձայն ոստիկանության հաղորդման, սպասվում է, որ հրապարակում կհավաքվեն մինչեւ երկու հազար տրակտորներ եւ տախիներ: Բողոքողները կոչ են անում նվազեցնել էներգիայի սպառման հարկերը: Սակայն, նավթի համաշխարհային գների անկման եւ համատեղ ջանքերով դրանք էլ ավելի իջեցնելու խոշորագույն արդյունաբերական տերությունների ծրագրերի ֆոնի վրա, Գերմանիայի կառավարությունը դեռ պատրաստակամություն չի հայտնել ականջ դնել ցուցարարների պահանջներին:

Արոս Դանիելյանը բավարարվեց բրոնզե մեդալով

Սիդնեյի 27-րդ ամառային օլիմպիական խաղերում զերծանր քաշային մրցակարգում ավարտվեցին ծանրամարտի մրցումները: Հայաստանի հավաքականի անդամ Արոս Դանիելյանը գրավեց երրորդ տեղը՝ արժանանալով բրոնզե մեդալի: Իհարկե, երեւանցի ծանրորդն ավելի մեծ հավակնություններ ու հնարավորություններ ուներ, բայց սպորտը մնում է սպորտ: Եվ ընդունենք, որ բոլոր դեպքերում օլիմպիադայում նվաճած բրոնզե պարգեւը հաջողություն է:

Օլիմպիական չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Հոսեյն Ռեզազադեն (Իրան), որը երկամարտում ցույց տվեց 472,5 կգ արդյունք, ինչը աշխարհի նոր ռեկորդ է: Երիտասարդ ծանրորդն աշխարհի նոր ռեկորդ սահմանեց նաեւ պոկում վարժությունում՝ բարձրացնելով 260 կգ ծանրաձողը: Երկրորդ տեղը գրավեց Ռոնի Վայլերը (Գերմանիա), որի արդյունքն է 467,5 կգ (210+257,5): Դանիելյանի արդյունքն է 465 կգ (207,5+257,5):

Կոնգրեսում եւս մի քանի հակաթուրքական օրինագծեր են ներկայացված

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ-ում Թուրքիայի դեսպանատան Կոնգրեսի հետ հարաբերությունների գծով խորհրդական Նամըք Թանը հայտարարել է, որ Հայոց ցեղասպանության դատապարտման օրինագծի կողքին Կոնգրեսում առաջ են քաշված եւս մի քանի հակաթուրքական նախագծեր: Մասնավորապես օրակարգում է քրդական շրջանակների ներկայացրած օրինագիծը, որով պահանջվում է թուրքական բանտերից ազատ արձակել արգելափակման մեջ գտնվող քուրդ քաղաքական գործիչներին եւ ընդլայնել Թուրքիայի քրդերի իրավունքների շրջանակները: Ըստ նրա, ԱՄՆ հունական լոբբիի ջանքերով քննարկման առարկա է դարձել Կիպրոսից Թուրքիայի ստորաբաժանումները հանելու վերաբերյալ օրինագիծը: Թուրքական լրատվամիջոցների հաղորդմամբ, առաջիկայում օրինագծերի քննարկում չի սպասվում, քանի որ Կոնգրեսը հոկտեմբերի կեսերից արձակուրդ է գնում: «Հունվար ամսից հետո այս օրինագծերի առաջ քաշումը միանգամայն հնարավոր է, սակայն դրանց ընդունումը հավանական չէ», հաղորդում է թուրքական NTV հեռուստաընկերությունը:

Խորհրդարանը եփվում է իր իսկ ձուլած կաթսայում

ԱԺ նախագահը չի լքում իր աթոռը

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Անհեթեթությունների շարանն սկսվեց երեկվա նիստի հենց սկզբից: Մինչ պատգամավորներն սպասում էին ԱԺ նախագահին եւ փոխնախագահին անվստահություն ներկայացնելու համար նախատեսվող արտահերթ նիստի գումարմանը, Արմեն Խաչատրյանն իսկական դիվանագիտական քայլ կատարեց. պառլամենտի դահլիճ հանձնեց իր հրաժարականը հետեւյալ ձեւակերպմամբ. «Խորհրդարանում ձեւավորվում է քաղաքական ուժերի նոր դասավորություն, ստեղծվում է նոր քաղաքական քարտեզ եւ իմ հրաժարականը կնպաստի ԱԺ-ի հետագա խաղաղ գործունեությանը, իսկ նոր նախագահն առավել համագործակցված կաշխատի խորհրդարանի հետ»: Իսկ հետո, փորձելով որոշակիացնել հրաժարականի դրդապատճառները, հայտարարեց, որ ոչ թե ինքն ի վիճակի չէ ղեկավարելու խորհրդարանը, այլ ի վիճակի չէ ղեկավարելու նման ծնցող մթնոլորտում, այդպես էլ չպարզելով, թե կոնկրետ ինչ էր նա հասկանում ծնցող բառի տակ: Հայտարարությունը սաղը ցնցող էր հատկապես ՀԺԿ-ի համար (որի ներկայացուցիչն է՝ ԱԺ նախագահը), քանի որ դեռեւս րոպեներ առաջ նրանք մեծ վճռականությամբ կանգնած էին խոսնակի մեջքին եւ պատրաստ էին պայքարելու մինչեւ վերջ: Իր քայլով փաստորեն Ա. Խաչատրյանն արհամարհեց կուսակիցներին, առնվազն չխոստովանեց նրանց:

Տես ☛ էջ 8

ընթացիկ

ՄՈՍԿՎԱ

1000 հոգանոց ընդունելություն Պուշկինի թանգարանում

Այսօր ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը շախմբով Մոսկվայից մեկնում է Սարատով: Երեւան կվերադառնա միայն արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, մի քիչ հոգնած, բայց իր իսկ խոսքերով՝ այցից գոհ:

Իսկ Մոսկվայում Հայաստանի նախագահի հանդեպ իր հարգանքը ցուցադրելու էր եկել Ռուսաստանի գրեթե ամբողջ ընտրախավը: Պուշկինի անվան թանգարանում, որը Մոսկվայի կենտրոնում գտնվող խաղաղ փողոցներից մեկում է, դեսպան Սուրեն Սահակյանը տիկնոջ հետ ընդունելություն կազմակերպեց Քոչարյանի եւ նրա տիկնոջ՝ Բելլայի պաշտոնական այցի առթիվ: Մուտքի մոտ հյուրերին դիմավորեց նվագախումբը, որն աշխույժ երաժշտություն հնչեցրեց «Նվագախմբի տղաները» կինոֆիլմի ոճով: Այն հարցը, թե ինչո՞ւ հենց Պուշկինի անվան թանգարանում, ինքնին վերանում էր, հենց որ հյուրերը մուտք էին գործում վերջերս վերանորոգված շքեղ ու վիթխարի դահլիճ: Փառք Աստծո, մեր դեսպանատան շենքը վերջերս նույնպես վերանորոգվել է: Բայց այնուամենայնիվ, Պուշկինի անվան թանգարանում հավաքված գրեթե 1000 անձինք դեսպանատանը չէին տեղավորվի:

Թերեւս չարժե հանգամանորեն պատմել հայ համայնքի ներկայացուցիչների մասին. դարձյալ նույն մարդիկ էին: Պաշտոնական մարդիկ գրեթե չկային: Նմանօրինակ ընդունելությունների պատմության մեջ թերեւս առաջին անգամ նկատեցի աշխարհահռչակ ոսկերիչ, պետերբուրգցի Անանովին, որին եռանդագին փորձում էր համահայկական գործերին հաղորդակից դարձնել Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ Արա Աբրահամյանը: Ի դեպ, վերջինիս կազմակերպությունն օրերս գրանցվել է ՌԴ արդարադատության նախարարությունում եւ այժմ պաշտոնապես գրանցված միակ համառուսաստանյան հայկական կազմակերպությունն է:

Ընդունելությանը ներկա էին բազմաթիվ երկրների դեսպաններ, այդ թվում Ադրբեջանի երկարաժամկետ դեսպան Ռամիզ Ռզաեւը՝ տիկնոջ հետ (Ս. Սահակյանն արդեն չորրորդ հայ պաշտոնակիցն է, որի հետ գործ է ունենում Ռզաեւը): Ներկա էին մշակույթի գործիչներ (Վասիլի Լանովոյ, Կլարա Լուչկո, Նատալյա Գվոզդիկովա եւ ուրիշներ), մշակույթի նախարար Շվիդկոյի գլխավորությամբ, ինչպես նաեւ քաղաքական գործիչներ, Սամարայի մարզի նահանգապետ Կոնստանտին Տիտովը, Պետդումայի փոխխոսնակ Իրինա Խակամադան (նրա պաշտոնակից Արթուր Չիլինգարովն այս օրերին Ավստրալիայում է), Վոլսկին, Մոսկովեցը, Բորոդինը, Զատուլինը, Մոսկվայի փոխքաղաքապետ Նամիեւը: Մի խոսքով (ամենքին չես թվարկի), բոլորն էլ հագնված էին ճաշակով, սեղանները ծանրաբեռնված էին ուտելիքներով եւ շատ էին հիշեցնում «Իվան Վասիլեւիչը փոխում է մասնագիտությունը» ֆիլմը: Բայց հյուրերի մեջ կար մեկը, որն անմիջապես ուշադրություն գրավեց եւ անընդհատ հետաքրքրության կենտրոնում էր: Հայ գործարարները հեռվից հետեւելով Սերժ Սարգսյանի հետ նրա զրույցին, մտովի պատկերացնում էին, թե շուտով իրենք էլ կծանոթանան եւ... Խոսքը ՆԳ նախարար Վլադիմիր Ռուշայլոյի՝ բազմաթիվ եւ մանավանդ հայ գործարարների ահուսարսափի մասին էր:

Բոլորը թվում էին երջանիկ, ունեւոր, ուրախ եւ կարծես թե գոհ էին երեկույթից: Ինչպես միշտ, բացառություն էինք կազմում ես եւ Պուշկինի բրոնզե կիսանդրին: Նա բարկացած էր, որ ներկաները խախտում են պատվանդանի «Խնդրում ենք բաժակներ չդնել» ծանուցագրությունը: Չնայած դրան, մարդիկ նրա քթի տակ էին թողնում հյութի եւ վիսկիի կիսատ բաժակները: Իսկ ես այնքան էի ուզում, որ թե նախագահի, եւ թե այդ շքեղ ընդունելության կազմակերպչի՝ Հայաստանի դեսպան Սահակյանի եւ հենց իմ թիկունքում լինի ոչ թե չքավոր Հայաստանը իր սովահար մանուկներով, իր դեսպանատների ամիսներ շարունակ չվճարվող անձնակազմերով, այլ մի երկիր, որով հնարավոր կլիներ իրոք հպարտանալ:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ,
Մոսկվա

ՆՅՈՒ ՋԵՐՍԻ

Մահացել է ամերիկահայ միսիոներական ընկերակցության գործադիր տնօրենը

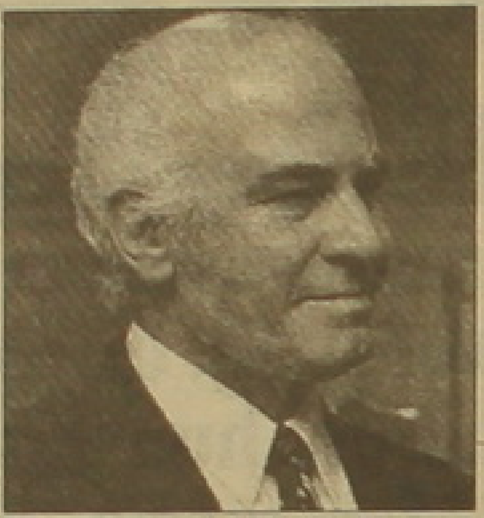

«Էսոշիեյթըդ պրես» գործակալությունը տեղեկացնում է, որ Նյու Ջերսիում կիրակի օրը սրտի կաթվածից մահացել է Ամերիկահայ միսիոներական ընկերակցության գործադիր տնօրեն, վերապատվելի Մովսես Ջանբազյանը: Ամերիկահայ ավետարանչականների առաջնորդն ընդամենը 55 տարեկան էր: Մեկ այլ աղբյուրի համաձայն, վեր. Մովսես Ջանբազյանի մահը վրա է հասել այն պահին, երբ ավետարանչականների կենտրոնում «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի դրամահավաքի միջոցառում էր տեղի ունենում:

Երեւանում խմելու ջրի սակագինը կտարբերակվի

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Երեւանի քաղաքապետարանը մշակել է մայրաքաղաքում խմելու ջրի սակագների տարբերակման ծրագիր, որով նախատեսվում է ֆիզիկական անձանց մատակարարվող խմելու ջրի սակագնի նվազեցում եւ իրավաբանական անձանց մատակարարվող խմելու ջրի սակագնի բարձրացում: Ինչպես հայտնեցին Երեւանի քաղաքապետարանում, ծրագիրը մոտ ապագայում կներկայացվի ՀՀ կառավարությանը, որտեղ հավանության արժանանալուց հետո կուղարկվի ԱԺ: Նշենք, որ ներկայումս հանրապետությունում խմելու ջրի սակագինը 420 դրամ է: Համաձայն այս տարեսկզբին «Երեւանի ջրմուղ-կոյուղու» կառավարման շուրջ Երեւանի քաղաքապետարանի եւ իտալական «Էյ Յուտիլիտի» ընկերության միջեւ կնքված պայմանագրի, առաջիկա տարիներին սակագնային քաղաքականության իրականացման իրավունքը վերապահվում է Երեւանի քաղաքապետարանին:

ՀՀ պատվիրակությունը Պրահայում մասնակցում է ՄԱՀ-ի համաժողովին

ԵՐԵՎԱՆ, 26 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը Պրահայում հանդիպում է ունեցել Համաշխարհային բանկի եւ Միջազգային արժութային հիմնադրամի (ՄԱՀ) ղեկավարության հետ: Ինչպես հայտնի է, ՀՀ պաշտոնական պատվիրակությունը (որում ներառվել է նաեւ ՀՀ ԿԲ նախագահ Տիգրան Սարգսյանը) Լ. Բարխուդարյանի ղեկավարությամբ մասնակցում է ՄԱՀ-ի՝ Պրահայում տեղի ունեցող տարեկան համաժողովին: Ըստ նախարարության արտաքին կապերի եւ լրատվության վարչության, համաժողովում նրա ելույթը նախատեսված է սեպտեմբերի 27-ին:

«Մենք ունենք բաց, գործնական եւ բարիդրացիական հարաբերություններ ...

Սկիզբը էջ 1

Ընդլայնված կազմով հանդիպմանը ՌԴ նախագահ Պուտինը շնորհակալություն հայտնեց իր հայ պաշտոնակցին՝ հրավերն ընդունելու համար. «Ուրախ եմ Ձեզ Մոսկվայում հանդիպելու: Դուք ծանոթ եք այս ներկայացուցչական պատվիրակության հետ: Շատ անգամ ենք ասել՝ մեր երկու ժողովուրդները պատմականորեն պահպանել են ջերմ հարաբերություններ: Հայաստանը մեր ավանդական դաշնակիցն է: Մենք բավարարված ենք հայ-ռուսական քաղաքական շփումների մակարդակից, այս մասին մանրամասն զրուցել ենք նախագահ Քոչարյանի հետ: Քայլեր են ձեռնարկվում տնտեսական հարաբերությունները խորացնելու, ինչքան ես գիտեմ երեկ հանդիպում է եղել վարչապետ Կասյանովի հետ...»:

Ռոբերտ Քոչարյանը պատասխան խոսքում շնորհակալություն հայտնեց ջերմ ընդունելության համար. «Շատ կարեւոր եմ համարում երկու երկրների տնտեսական համագործակցությունը: Վարչապետ Կասյանովի հետ հանդիպումը հենց դրան էր վերաբերում: Մի շարք հարցերի շուրջ հասել ենք համաձայնության: Հայաստանի համար Ռուսաստանը ոչ միայն հզոր երկիր է, ոչ միայն՝ հյուսիսային հարեւան: Մեր երկու երկրներն ունեն ավանդական, մշակութային կապեր, հոգեւոր արժեքների ընդհանրություն: Մենք պետք է շատ ակտիվ աշխատենք, որպեսզի բարեկամությունը եւ համագործակցությունն իրենց արտացոլումը գտնեն տնտեսության բնագավառում»:

Նախագահ Պուտինն ու Քոչարյանը ստորագրեցին Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ դաշնակցային փոխգործունեության մասին հռչակագիր, որից հետո ռուս եւ հայ լրագրողներին հնարավորություն տրվեց երկուական հարցեր ուղղել պրն Պուտինին եւ պրն Քոչարյանին:

«Մեդիամաքս» գործակալության թղթակիցը ցանկացավ երկու նախագահներից ճշտել, թե արդյոք հռչակագրի ստորագրումը նոր որակ կհաղորդի՞ հայ-ռուսական հարաբերությունների հետագա զարգացմանը:

Հայաստանի նախագահը նշեց, թե հենց հռչակագիր անունը շատ բան է ասում. «Հռչակագիրը ցույց է տալիս, թե ինչպիսին պետք է լինի մեր համագործակցությունը 21-րդ դարում: Պիտի նշեմ, գոհ եմ բանակցությունների արդյունքից, ձեռք բերված պայմանավորվածություններից: Կարծում եմ, սա եւս մի լուրջ քայլ է հայ-ռուսական հարաբերությունների զարգացման համար»:

Փոքր-ինչ այլ էր նախագահ Պուտինի պատասխանը. «Հռչակագիրը ե՛ւ իր անունով, ե՛ւ իմաստով, ե՛ւ բովանդակությամբ մի փաստաթուղթ է, որը ֆիքսում է միայն այն վիճակը, որը ձեռք է բերվել Հայաստանի եւ Ռուսաստանի միջեւ երկկողմ հարաբերություններում»: Ապա Ռուսաստանի նախագահը նշեց, որ հռչակագիրը մի փաստաթուղթ է, որը նպատակաուղղված է դեպի ապագան՝ 21-րդ դար. «Երկու երկրների ղեկավարությունը եւ ժողովուրդները ցանկանում են ապրել այն օրենքներով, որոնք պատմականորեն եղել են հայ եւ ռուս ժողովուրդների միջեւ»:

Ինչպիսի՞ն են ցանկանում տեսնել Կովկասի ապագան Պուտինը եւ Քոչարյանը

ՕՐՏ հեռուստաընկերության հարցին ի պատասխան Հայաստանի նախագահը նշեց, որ Կովկասը ցանկանում է տեսնել խաղաղ եւ առանց բաժանարար գծերի: Նախագահ Պուտինը հարցին պատասխանեց փիլիսոփայորեն. «Կովկասը աշխարհի յուրահատուկ անկյուններից է: Սա մի վայր է, ուր հավաքվել են ժողովուրդներ, տարբեր կրոններ, մշակույթ, տարբեր պատմություններով: Սակայն, իմ կարծիքով, Կովկասը մի վայր է, որտեղ մարդիկ ունեն ապագա: Վստահեցնում եմ, Կովկասը յուրահատուկ անկյուն է՝ տաղանդավոր ժողովուրդներով, օգտակար հանածոներով: Հենց Կովկասով կարող են անցկացվել Արեւելք-Արեւմուտք, Հարավ-Հյուսիս հաղորդակցության ուղիները»:

Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը եւ Ռուսաստանի դերը հակամարտության կարգավորման գործում

Նախագահ Պուտինի համոզմամբ Լեռնային Ղարաբաղի նման «բարդ» հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով կարգավորելու համար առաջին հերթին պետք է լինի Հայաստանի եւ Ադրբեջանի շահագրգռվածությունը. «Առաջին հերթին երկու ինքնիշխան պետությունների՝ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի խնդիրն է: Մենք համաձայն կլինենք հակամարտության կարգավորման ցանկացած տարբերակի, որն ընդունելի կլինի երկու երկրների իշխանությունների, հայ եւ ադրբեջանցի ժողովուրդների համար: Մենք պաշտպանում եւ աջակցում ենք Քոչարյանի եւ Ալիեւի սկսած երկխոսությունը: Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը շատ բարդ է: Հաճախ եմ լսում, երբ ասում են, որ եթե Ռուսաստանը ցանկանա, հենց վաղը կարող է վճռել Լեռնային Ղարաբաղի հարցը: Իսկ, եթե Ռուսաստանը ցանկանա, վաղը ամեն ինչ կլինի այլ կերպ: Իմ կարծիքով, այսպիսի մտածելակերպը կայսերական մտածելակերպի վերապրուկ է: Ես, որպես Ռուսաստանի նախագահ, չէի ցանկանա, թե որեւէ մեկն ասի, որ խնդրի լուծումը եղել է Ռուսաստանի ճնշման տակ: Ռուսաստանը բաց, գործնական եւ բարիդրացիական հարաբերություններ է պահպանում ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ Ադրբեջանի հետ»:

Պուտինի նման դիրքորոշումը, անշուշտ, փոխադարձ ժեստ է պաշտոնական Բաքվի նկատմամբ, որը վերջին շրջանում փորձում է ճշգրտումներ մտցնել իր արտաքին քաղաքականության առաջնահերթություններում: Թերեւս պատահական չէր, երբ Բաքուն Մոսկվային հանձնեց Ադրբեջանում թաքնվող յոթ ահաբեկիչների, որոնք մեղադրվում են Բոսնիայի ահաբեկչությանն ուղղակի աջակցելու մեջ: Թերեւս պատահական չէր, երբ նախագահ Քոչարյանի Մոսկվա այցից մի քանի օր առաջ կայացավ Ալիեւ-Պուտին հեռախոսազրույցը: Երեկ, ռուսաստանյան լրատվամիջոցները մեկնաբանելով Պուտին-Քոչարյան հանդիպումը, նշում էին, որ տարեվերջին Ռուսաստանի նախագահը պաշտոնական այցով կմեկնի Բաքու:

«Հայաստանը հատուկ արտոնությունների կարիք չունի»

Այս խոսքերը երեկ հնչեցրեց Ռուսաստանի նախագահ Պուտինը՝ պատասխանելով հայ լրագրողի այն հարցին, թե արդյոք Մոսկվան չի՞ պատրաստվում որոշակի արտոնություններ տալ Հայաստանին: Խոսքը վերաբերում էր հատկապես Հայաստանի՝ Ռուսաստանին ունեցած պարտքերի մարմանը: Նախագահ Պուտինի պատասխանը հստակ էր. «Բոլոր այն երկրները, որոնք ձեւավորվել են նախկին ԽՍՀՄ տարածքում, միայն մեկ բանի կարիք են զգում՝ արդար աշխարհակարգ, իրավահավասար փոխհարաբերություններ»:

Եթե իրոք Ռուսաստանի համար Հայաստանի եւ նախկին ԽՍՀՄ այլ երկրների փոխհարաբերություններում պետք է իրավահավասարություն լինի, այսինքն՝ Ռուսաստանի համար Հայաստանը եւ Ադրբեջանը միեւնույն հարթության վրա են գտնվում, ապա ինչպե՞ս ընկալել 1997 թ. օգոստոսին Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջեւ կնքված Մեծ պայմանագիրը:

Հայ-ռուսական հարաբերությունների ներկա վիճակին կանդրադառնանք մեկ այլ առիթով: Ավելացնենք, որ երեկ Հայաստանի նախագահը հանդիպել է ՌԴ պաշտպանության նախարարի առաջին տեղակալ, ՌԴ զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ Ա. Կվաշնինին, Դաշնային ժողովի Դաշնային խորհրդի նախագահ Ե. Ստրոեւին, Պետդումայի խոսնակ Գ. Սելեզնյովին: Երեկոյան, Կրեմլի «Գրանովիտայա պալատայում» տրվեց ճաշկերույթ ՀՀ նախագահ Քոչարյանի եւ տիկնոջ պատվին՝ ՌԴ նախագահ Պուտինի եւ տիկնոջ անունից:

Այսօր առավոտյան նախագահ Քոչարյանի գլխավորած պատվիրակությունը մեկնում է Սարատով: Մանրամասները՝ «Ազգի» վաղվա համարում:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Թ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ՁՕՐԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային ցանցը՝ «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՀՕՄ-ի հիմնադրման 90-ամյակի առթիվ միության կենտրոնական վարչության կողմից կազմակերպվող բազմաթիվ միջոցառումների շարքում երեկ «Անի» հյուրանոցում տեղի ունեցած գիտաժողովի թեման էր «Հայ ընտանիքը XXI դարում»:

Գիտաժողովի նախագահող Ալվարդ Պետրոսյանը բնութագրեց ՀՕՄ-ն իբրեւ ամենահամեստ ու խոնարհ կանանց կազմակերպություններից մեկը, իսկ հոբելյանական օրերին թույլատրելի է շրջանցել խոնարհության եւ համեստության սահմանները ու խոսել կազմակերպության գործունեության մասին:

Ինչպիսին կլինի հայ ընտանիքը երրորդ հազարամյակում

Գիտաժողով ՀՕՄ-ի 90-ամյակի առթիվ

Արմավիրի թեմի առաջնորդական տեղապահ Գրիգոր արք. Բունիաթյանը ընթերցեց Ամենայն հայոց Վեհափառ Գարեգին Բ-ի ուղերձը ՀՕՄ-ին եւ գիտաժողովին: ՀՕՄ-ի ատենապետուհի Մարո Մինասյանը ընթերցեց Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ կաթողիկոսի ողջույնի խոսքը: ՀՀ նախագահի եւ իր անունից գիտաժողովի մասնակիցներին ողջունեց Արտաշես Թումանյանը: Հետաքրքիր զեկուցումով հանդես եկավ ՀՕՄ-ի ատենապետուհի Մարո Մինասյանը՝ տալով կազմակերպության 90-ամյա գործունեության ամփոփ պատկերը՝ անցած ժամանակաշրջանում աշխարհի հասարակական-քաղաքական կարեւոր իրադարձությունների խճանկարի ֆոնին՝ Թաթուլ Սոնենց Փափազյանի զուգահեռ նկարագրությամբ: Հայ ընտանիքի դերը մեր պատմության ընթացքում միշտ է առանձնացվել, որը եկեղեցու, դպրոցի հետ եղել է ազգային երեք հիմնասյուներից մեկը: Այսօր՝ պետականություն ունենալու պարագայում ավելի է կարեւորվում ամուր ընտանիքի դերը, քանի որ ճշմարիտ հայրենասիրությունը սկսվում է ընտանեսիրությունից: Դարավերջի քաղաքական-տնտեսական բուռն իրադարձություններից, գիտատեխնիկական առաջընթացի գլխապտույտ տեմպերից մարդկությունը հայտնվել է բարդ ու հակասական այնպիսի վիճակներում, երբ աշխարհը փորձում են դարձնել մի ընդարձակ տարածություն: Հայ մարդն անմասն չի կարող մնալ գիտական, մշակութային, բարոյական, հոգեբանական, տնտեսական այլազան հոսանքների ազդեցություններից, որոնց դիմագրավելու միջոցներից է ներքին պատնեշների ստեղծումը՝ եկեղեցու, դպրոցի եւ ընտանիքի օգնությամբ: Անցյալում որքան մեծ է եղել հայ կնոջ դերն ազգապահպանման խնդրում, նույնքան էլ մեր ժամանակներում (թեեւ զեկուցողներից շատերի կարծիքով ժամանակակից հայ կնոջ բարոյահոգեբանական կերպարի աղարտվող վիճակը մտահոգիչ է):

ՀՕՄ-ն իբրեւ կանանց կազմակերպություն եւ դաշնակցության քույր-ուղեկից միություն՝ լինելով միջազգային, իր էությամբ ազգային է, որի ողջ գործունեությունը հայոց վերածնելու կամքի արտահայտություն է, գործելակերպը միմիայն մեր ամբողջականության պահպանման համար է՝ հայության հարափոփոխ պահանջներին համընթաց: Կազմավորվելով՝ ԱՄՆ-ում, հայության համար դժվարագույն ժամանակներում՝ ՀՕՄ-ի հիմնական նպատակը հայապահպանման հիմնախնդիրն է՝ նոր սերնդի հայեցի դաստիարակություն, հայկական դպրոցների հիմնում, հայերեն լեզվի ուսուցման դասընթացների կազմակերպում, հայ կնոջ նոր ժամանակներին ու պայմաններին համապատասխան նկարագրի ձեւավորում (հայ կնոջ մեջ զարգացնել հասարակական գործունեության ակտիվությունը, պատրաստել գիտակից, զարգացած հայ մայրեր), հիվանդների, ծերեց, միայնակ մարդկանց, որբերի, վիրավորների, անօթեւանների խնամակալություն:

Իր 90-ամյա անցած գործունեության ընթացքում ՀՕՄ-ը մշտապես հավատարիմ է մնացել իր սկզբունքներին՝ ազգապահպան գործունեությունը շարունակելով ներկա դժվարին ժամանակներում, երբ օտար սովորույթները շատ ավելի արագորեն են ներթափանցում հայ ընտանիքներ, խաթարում շատերի ավանդական պատկերացումները՝ խեղաթյուրելով մարդկանց բարոյական նկարագիրը: Ընտրված թեմաները այս առումով շահեկան էին եւ կարեւորելի («Ավանդական հայ ընտանիքը», «Հանրային ներկա իրավիճակը Հայաստանում», «Խառն ամուսնությունների ազդեցությունը հայ ընտանիքի վրա», «Հայ ընտանիքի հոգեւոր դաստիարակությունը»):

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ԿԱՌՈՒՍԵԼ

Կահույքի ֆաբրիկան չստացված աշխատավարձերի եւ սեփականաշնորհման միջեւ

Արաբկիրի կահույքի ֆաբրիկայի գրեթե ողջ կոլեկտիվը երեկ իր դժգոհությունն էր հայտնում ակամա մեղավորների դերում հայտնված ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի, պետական գույքի կառավարման նախարարությունների ներկայացուցիչներին: Բանն այն է, որ ֆաբրիկան մոտ ժամանակներս (հոկտեմբերի 10-ին) կսեփականաշնորհվի, իսկ ձեռնարկության աշխատակիցները մտահոգված են, որ այդ դեպքում անժամկետ կհետաձգվի իրենց աշխատավարձերի վճարումը: 8 ամիսների ընթացքում կուտակված պարտքը կազմում է մոտ 10 մլն դրամ, որը ստանալու պահանջով ֆաբրիկայի 74 աշխատակիցները (բացառությամբ տնօրենի եւ փոխտնօրեններից մեկի) դիմել են ՀՀ վարչապետին:

Միջին աշխատավարձը ձեռնարկությունում 20 հազար դրամ է: Ֆաբրիկան աշխատում է հզորության 10-15 տոկոսի չափով: Թողարկվում է գրասենյակային կահույք, որը սպառվում է Հայաստանում: Մինչեւ 2000 թ. սկիզբը ձեռնարկությունն աշխատել է շահույթով, որը հնարավորություն է տվել փակելու բյուջեին, կենսաթոշակային հիմնադրամին եւ այլ գերատեսչություններին ունեցած պարտքերը: Փաստորեն չմարված է մնացել միայն աշխատավարձի պարտքը: Որ ձեռնարկությունը պետական է, եւ աշխատավարձերի մարման հարցը պետք է լուծի պետությունը, միանշանակ է: Սակայն պետական գույքի նախարարությունում նշեցին, որ աշխատավարձի խնդրի կարգավորումն իրենց իրավասությունների շրջանակում չէ եւ սեփականաշնորհման հարցը որեւէ առնչություն չունի դրա հետ: Աշխատավարձերի մարման խնդրով թերեւս պետք է զբաղվի ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությունը: Սակայն այս նախարարության ջանքերը նման դեպքերում սովորաբար բախվում են ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության հերթապահ «գումար չկա»-ին: Ստացվում է փակ շրջան: Ֆաբրիկայի աշխատակիցներին, այսպես շարունակվելու դեպքում, մնում է միայն մեկ ելք՝ դիմել դատական ատյանին, որքան էլ չէին ցանկանում «դատարանների դռները ընկնել»: Բնական է, որ առանց աշխատավարձի, սոցիալական դժվար վիճակում գտնվող եւ օրենքի դրույթներին անծանոթ մարդկանց համար դա այնքան էլ դյուրին գործ չէ: Սակայն նրանք կարող են իրենց իրավունքների պաշտպանությունն ակնկալել տվյալ ընտրատարածքից վերջերս ԱԺ պատգամավոր ընտրված, մասնագիտությամբ իրավաբան Կիմ Բալայանից:

Ինչ մնում է ձեռնարկության սեփականաշնորհմանը, ապա դա պետք է կատարվի արդեն, մեղմ ասած, իր անարդյունավետությունն ապացուցած բաժնետոմսերի ազատ բաժանորդագրությամբ: Հրանտ Բագրատյանի հայտնագործած եւ հեղինակած այս օրենքի համաձայն, ընկերության բաժնետոմսերի 25 տոկոս գնած անձը համարվում է ամբողջ ընկերության սեփականատերը: Չմոռանանք, որ հետսեփականաշնորհման շրջանի ձեռնարկությունների համատարած բալանի հիմնական պատճառներից մեկը (գույքի արժեքի ցածր գնահատման հետ) սեփականաշնորհման այս ձեւն էր: Փաստորեն, դա մասամբ գիտակցել են նաեւ ՀՀ կառավարությունում, որի 1999 թ. հոկտեմբերի 13-ի որոշմամբ 1998-2000 թթ. մասնավորեցման ծրագրում ընդգրկված մի շարք ընկերությունների մասնավորեցման ձեւը փոխվել է: Նույնը խոստովանել է նաեւ ՀՀ պետական գույքի կառավարման անփոփոխ փոխնախարար Աշոտ Մարկոսյանը՝ Թեքեյան կենտրոնում կայացած սեմինարներից մեկի ժամանակ: Ի պատասխան տողերիս հեղինակի հարցին, թե 5-6 տարի՞ էր անհրաժեշտ մասնավորեցման այս ձեւի անարդյունավետությունն ապացուցելու համար, փոխնախարարը պատասխանեց. «Այո, դեռ մի քանի տարի հետո ավելի խելոք ենք լինելու»: Սակայն պարզվում է, որ ոչ: Բաժնետոմսերի ազատ բաժանորդագրությունից զերծ մնալու բախտավորություն են ունեցել ընդամենը մի քանի ձեռնարկություններ: Այնպես որ, ոչ միայն «ավելի խելոք լինելու», այլեւ գոնե պարզապես «խելոք լինելու» ժամանակները, ցավոք, դեռեւս չեն եկել, եւ Արաբկիրի կահույքի ֆաբրիկան դրա ապացույցն է:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՍՊԻՏԱԿ

«Բերգամո-Սպիտակ զորակցության միություն» արդեն 1 մլն 320 հազար դոլարի աջակցություն է ցուցաբերել աղետյալներին

Սպիտակում տեղի ունեցավ Սուրբ Հարություն եկեղեցու հովվատան բացման արարողությունը, որը նորոգվել է իտալահայ բարերարներ Ալեկո եւ Անի Բեգիկյանների նյութական աջակցությամբ՝ ի հիշատակ Անի Բեգիկյանի հոր՝ Պարույր Գուտուլյանի:

Հարմարավետ, գեղեցիկ եւ ճաշակով նորոգված այս հովվատան բացմանը ներկա էին Գուգարաց թեմի առաջնորդ Սեպուհ եպս. Չուլջյանը, տեր եւ տիկին Բեգիկյանները, «Բերգամո-Սպիտակ» միության անդամներ, որոնց թվում՝ Իտալիայի խորհրդարանի պատգամավոր դոկտոր Կառլոս Աֆիոտին, ՀՀ ԱԺ պատգամավոր, «Սպիտակ» համայնքների միության նախագահ Համբարձում Ավետիսյանը, Սպիտակի քաղաքապետ Համլետ Սարդարյանը, Սուրբ Հարություն եկեղեցու գլխավոր շինարար Մկրտիչ Լամբարյանը:

Սուրբ Հարություն եկեղեցում Սեպուհ սրբազանը եւ եկեղեցու հոգեւոր հովիվ Ավետիք քահանա Սողոմոնյանը հոգեհանգստյան արարողություն կատարեցին՝ Պարույր Գուտուլյանի եւ բոլոր ննջեցյալների հիշատակին: Ապա Գուգարաց թեմի առաջնորդն օրհնեց, իսկ Անի Բեգիկյանը՝ կտրելով ժապավենը, բացեց հովվատունը: Շնորհակալություն հայտնելով իտալահայ բարերարներին, Սեպուհ սրբազանը հուշանվեր հանձնեց Անի Բեգիկյանին:

Սեպուհ եպիսկոպոս Չուլջյանը եւ Անի Բեգիկյանը հովվատան բացման ժամանակ

Տեր եւ տիկին Բեգիկյաններն անդամ են «Բերգամո-Սպիտակ զորակցության միություն» բարեգործական կազմակերպության, որն ստեղծվել է 1988-ի երկրաշարժից հետո. Բերգամո նահանգի մայրաքաղաք Բերգամոյի ներկայացուցիչներն ստանձնել էին վերականգնողական մի շարք աշխատանքներ աղետյալ Սպիտակում, մասնավորապես՝ վիրաբուժական օգնություն ցուցաբերել, եւ իրենց առաքելության ավարտին որոշեցին ստեղծել առանձին բարեգործական՝ «Բերգամո-Սպիտակ զորակցության միությունը»: «Բերգամո-Սպիտակի» 18 անդամներից երկուսն են միայն հայազգի՝ Բեգիկյան ամուսինները: Բարեգործության սկիզբը դրվեց սպիտակցի 40 որբ երեխաներին օժանդակելով եւ Սպիտակի 18 բժիշկների՝ Բերգամոյում երկու ամիս հատուկ դասընթացներում վերապատրաստելով (միաժամանակ՝ ցուցաբերելով նյութական աջակցություն): Հաջորդ տարի արդեն «Բերգամո-Սպիտակը» նյութապես օգնում էր 80, իսկ մինչեւ 1993-ը՝ 350 որբերի, որոնց եւ ամեն տարի (մինչեւ նրանց չափահաս դառնալը) նյութական օժանդակություն է տրվում, բաշխվում են դեղորայք, սննդամթերք, հագուստ, գրենական պիտույքներ: Միաժամանակ միության անդամները խնամում են Կալկաթայի միսիոներ քույրերի հոգողության տակ գտնվող 28 հաշմանդամ երեխաներին: Ամեն տարի սեպտեմբերին միության անդամները 10 օրով ժամանում են Սպիտակ: «Բերգամո-Սպիտակի» միջոցներով կառուցվել է 5 հազար լիտր տարողությամբ ջրամբար՝ իր պոմպերով, վերանորոգվել են դպրոցներ, ցուցաբերվում է դեղորայքային օգնություն հիվանդանոցին: Իսկ 250 չքավոր ընտանիքների՝ հողամշակման գործիքներ են տրամադրվել: 12 տարվա ընթացքում միությունն Սպիտակին ցուցաբերել է 1 մլն 320 հազար դոլարի օգնություն՝ դրամական եւ այլ օժանդակությունների ձեւով: Միության միջոցներով կառուցվել է նաեւ Սպիտակի երաժշտական դպրոցը:

...Խոսելով սփյուռք-Հայաստան կապերի, հայոց պետության եւ եկեղեցու՝ միմյանց զորավիգ լինելու մասին, Ալեկո Բեգիկյանը մասնավորապես ասաց. «Եթե ունենանք զորավոր հայրենիք, կունենանք զորավոր սփյուռք, եւ եթե ունենանք զորավոր սփյուռք, կունենանք զորավոր հայրենիք: Մեր պետությունը չի կրնար իր կրոնքեն անջատվիլ, մեր կրոնքը՝ մեր պետականութենեն... Ան, որ հավատք ունի, կրնա ամեն ծրագիր իրականացնել»:

ՄԱՌԼԵՆ ՄԻԿՈՅԱՆ

ՌԵՊԼԻԿ

Ազգային հեռուստատեսություն՝ անկախության պատառումով

Անկախ Հայաստան, նշանակում է պետական հեռուստատեսությունը նույնպես անկախ է, եւ նրանց երկուսի ծննդյան օրերը կարելի է նշել միացյալ՝ նույն շուքով: Սա՝ հենց պետական հեռուստատեսության տնօրենության կարծիքով: Իր իրավունքն է. ինչպես կուզենա, այնպես էլ կներկայացնի անկախությունը: Կարող է անգամ սահմանափակվել լրատվական ծրագրում հնչած մի քանի լուրով, որոնք առնչվում են այս տոնին: Իհարկե, չէր մոռացել անմիջապես հետո ամբողջ 5 րոպեանոց ակնարկ նվիրել ինքն իրեն՝ գովազդելով իր անկողմնակալությունն ու առաջնայնությունը՝ առաջնորդվելով մի սոցիոլոգիական ընկերության տվյալներով:

Տոնական տրամադրությունը բարձրացրեց նաեւ «Միկա-Արարատ» ֆուտբոլային խաղը: Պակաս զվարճալի չէր ամբողջ մի ժամանոց «Ընտանեկան լոտոյի» տեսագրությունը, որը հայրենասիրական մեծ շունչ հաղորդեց: Մեկ անգամ եւս ապացուցեց հեռուստադիտողին, որ «անկախություն» նշանակում է քո փողը ինքդ պիտի աշխատես՝ հաճախ շահարկելով հենց նույն հեռուստադիտողի նյարդերն ու համբերությունը: Վերջինս, իհարկե, հասկանում է: Չնայած հասկանում է նաեւ, որ ամբողջ գիշեր Ազատության հրապարակը թնդացնող միջոցառումը, որ պարտավոր էր դիտել նաեւ էկրանից, բոլորովին էլ չէր վկայում Ազգային հեռուստատեսության ֆինանսական անբավարարության մասին: Այս պարագայում էլ անբացատրելի է մնում, թե տոն օրով ինչո՞ւ գոնե մի քանի ժամ առաջ չսկսվեցին հաղորդումները:

Օրվա խորհուրդը, հավանաբար, Ազգային հեռուստատեսությունն արտացոլել էր «Ժաննա դ'Արկ» ֆիլմում: Ազգային զարթոնքի գաղափարն էր: Ի՞նչ կարեւոր է, թե որ ազգի: «Տրավիատա» օպերան լրացնում էր սրան նույնքան ազգային մոտիվներով: Իսկ ազատ, անկախ, ժողովրդավարական Հայաստանի զարթոնքը երեւաց, թերեւս, հեռուստատեսության տնօրենության մտքում միայն, բայց ո՛չ երբեք՝ Ազգային հեռուստատեսության էկրանին:

ԱՆՆԱ ԲՈՒՅԱՆ

իրավիճակ

Մենք հիացյալ ժողովուրդ չենք, բայց եւ մեր նյութական ու բարոյական կորուստները երբեք չենք մոռանալու։ Պարբերաբար թարմացնելու ենք ժողովրդի հիշողությունը մեր իշխանավորների հրականացրած հանցավոր գործարքների մասին, որոնցից մեկն էլ եղավ Երեւանի կոնյակի՝ ավելի քան 110-ամյա գործարանի օտարումը։ Իր բովանդակությամբ ազգային արժեք հանդիսացող այդ

«Պեռնո Ռիկարը» մոտենում է իր նախագծային «հզորությանը»

շահութաբեր կառույցի «կապիտուլյացիայի» ակտի տակ իրենց ստորագրությունները դրած նախկին վարչապետ Արմեն Դարբինյանը, նախարարներ Էդվարդ Սանդոյանը, Վահրամ Ավանեսյանը, Պավել Ղալթախչյանը եւ Վլադիմիր Մովսիսյանը 1998 թ. գարնանը եւ ամռանը կաշվից դուրս էին գալիս այդ գործարքն արդարացնելու համար, որ խրախուսվել էր նաեւ ՀՀ նախագահի կողմից։ Եվ թեպետ իշխանությունների այդ քայլին դեմ էր գրեթե ողջ բնակչությունը, բայց եւ այնպես գործարանը ոչ միայն վաճառվեց չնչին գումարով, այլեւ նրա հետագա գործունեությունը դարձավ դառը կորիզ մեր գյուղացիության կոկորդում։ Ավելին, գործարանի նոր տերերը գնալով նորանոր պահանջներ են դնում մեր իշխանությունների առաջ, փաստորեն դարձել են հակամարտող ուժ եւ, ըստ իս, չեն փորձում թաքցնել իրենց վերջնական նպատակը՝ Հայաստանի համար ազգային նշանակություն ունեցող խաղողագործության եւ կոնյակագործության ճյուղի ոչնչացումը, առնվազն խեղճացումը։

Ասվածը հաստատվում է «Պեռնո Ռիկարի»-կողմից խաղողմթերման 3-ամյա ռոտացիայի տխուր դինամիկայով։

Նախ գործարանին տիրանալուց հետո «Պեռնո Ռիկարը» 1998 թ. ամռանն անմիջապես հայտարարեց, որ Հայաստանի խաղողագործության զարգացման բնագավառում իրենց դերը լինելու է խորհրդատվական։ Այսինքն՝ նրանք խորհուրդ պետք է տային մեր խաղողագործ գյուղացիներին, թե ինչպես էտել եւ ձեւավորել վազերը, ինչ սորտեր մշակել, ինչպես բուժել, երբ հավաքել բերքը եւ այլն։ Այդ նույն տարում «Պեռնո Ռիկարը» կրճատեց եւ փողոց շպրտեց մոտ 250 աշխատողների։ Այսինքն՝ գործազրկության հիմնախնդիրը մեղմելու փոխարեն ավելի սրեց։ Այդ կրճատումների շնորհիվ տնտեսած գումարով խաղողի մթերումը հասավ 25 հազար տոննայի, 1 կգ-ը 100-130 դրամով, դրանով իսկ թոզ փչելով մեր աչքերին։ Արձանագրենք նաեւ, որ առաջին տարում մեկ մեքենա խաղողը գործարանի դարպասից ներս թողնելու համար տվյալ գործարանում նշանակված պատասխանատու մթերողը խաղողատիրոջից պահանջում էր 5000 դրամ։

Երկրորդ տարում (1999 թ.) ֆրանսիացիները հանդես եկան նոր հայտարարությամբ, որ իրենք ոչ մի պարտավորվածություն չունեն Հայաստանի գյուղատնտեսության եւ կառավարության առաջ։ Կրճատման ենթակա ավելորդ կադրեր չլինելու պատճառով նրանք մթերումներն իջեցրին 18 հազար տոննայի՝ 1 կգ-ի միջին արժեքը 90 դրամով։ Ընդ որում նրանք չթողեցին նաեւ, որ խաղողի շաքարայնությունը բարձրանա 17-20 տոկոսից հավելյալ շաքարի համար չվճարելու նպատակով եւ հրահանգեցին բերքահավաքը սկսել ավանդական ժամկետից մեկ ամիս շուտ։ Մթերող կետերի մոտ այդ տարում խաղող բարձած մեքենաների եւ տրակտորային կցասայլերի շարանն ավելի էր երկարել, եւ «մուտքի տոմսի» գինը դարձել էր 10 հազար դրամ։ Արձանագրվել են նաեւ առանձին դեպքեր, երբ 3-4 օր արեւի տակ կանգնելուց հետո խաղողը թթվել է, եւ տերը ստիպված մթերողին յուրաքանչյուր կգ-ի դիմաց 40 դրամ կաշառք է տվել, որ իրենց իսկ մեղքով թթված խաղողն ընդունեն։

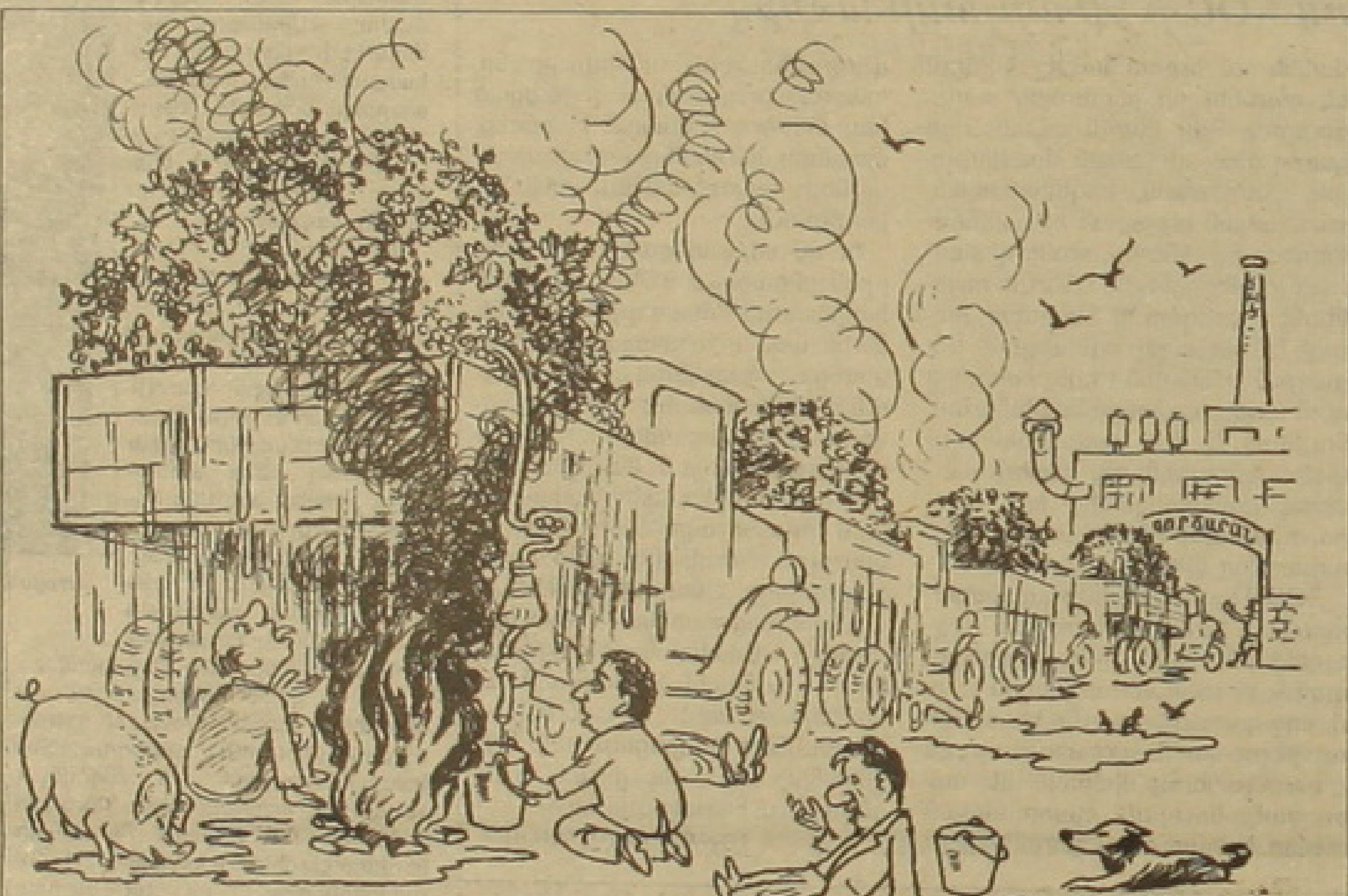

Այս տարի (2000 թ.) «Պեռնո Ռիկարը» որոշել է ընդունել 10 հազար տոննա խաղող 75 դրամ/կգ արժեքով, որը նույնիսկ ինքնարժեքը չի հանում։ Խուճապի մատնված խաղողագործ գյուղացիները, որոնց ապրուստի միակ միջոցն իրենց դաշտը քրտինքով աճեցված մի քանի տոննա խաղողն է, ակամա հայտնվել են անմարդկային մրցապայքարում, թե ով ավելի շուտ կկարողանա հանձնել իր բերքը, քանի դեռ մթերման լիմիտը չի սպառվել։ Սեպտեմբերի 23-ի դրությամբ (խաղողաքաղը սկսելուց 3 օր անց) մթերող կետերի մոտ հերթերի երկարությունն արդեն հասել էր մի քանի կմ-ի։ Նման պայմաններում «մուտքի տոմսը» անվերապահորեն ավելի կբարձրանա։ Իսկ կոռուպցիայի այդ ձեւը կարծես ոչ մի անհանգստություն չի առաջացնում մեր իշխանությունների եւ իրավապահների մոտ։

Շատ ու շատ գյուղացիներ չեն ստացել նաեւ գինու գործարաններին անցյալ տարվա հանձնած իրենց խաղողի գինը։ Գինու գործարանների տերերը դա պատճառաբանում են գինու իրացման դժվարություններով եւ նրանց մեծ մասն այս տարի ոչ մի կգ խաղող չի մթերելու։

Տեւական երաշտի, իշխանավորների բացահայտ անտարբերության եւ գինու գործարանատերերի կամայականությունների ճիրաններում հայտնված գյուղացիությունն ուղղակի սովամահության է դատապարտված։ «Պեռնո Ռիկարի» կողմից վարվող «մայիսյան քամու» քաղաքականությունը վերջնականապես հիասթափեցրել է գյուղացիությանը։ Նրանք ճշմարիտ բացատրություն են տալիս այս ամբողջ երեւույթին. «Եթե մերոնք հրաժարվում են սեփական ճյուղից, ապա ինչո՞ւ պետք է օտարը տեր կանգնի դրան»։

Եվ մինչ մեր պետական այրերը զբաղված են ակտիվ տուրիստական գործունեությամբ եւ այստեղ-այնտեղ ժապավեններ կտրելով, «Պեռնո Ռիկարը» հանգիստ մոտենում է իր նախագծային «հզորությանը», այսինքն՝ խաղողի մթերման զրոյական քանակին եւ այդ մշակաբույսի խոպան ոչնչացմանն իր պատմական հայրենիքում։

Դարձյալ ու դարձյալ հարց է առաջանում՝ ո՞վ է այս ամենի պատասխանատուն։ Արդյոք ֆրանսիացիները կարո՞ղ էին այսպես վարվել իրենց գյուղացիների հետ Ֆրանսիայում։ Եվ արդյոք բողոքի համարժեք ակցիան անմիջապես չէ՞ր հետեւի դրան՝ թեկուզ ճանապարհային պիկետների ձեւով։ Եվ ինչո՞ւ են Հայաստանի իշխանությունները կարծում, թե կարելի է անվերջ շահագործել մարդկանց համբերությունը։ Որտե՞ղ է այն երաշխիքը, որ կենսական բոլոր հնարավորություններից զրկված ու հուսահատված գյուղացիները մի գեղեցիկ օր չեն փորձի ջայլամի քաղաքականություն վարող իշխանությունների ուշադրությունը հրավիրել իրենց ողբերգության վրա՝ չմթերված եւ արդեն թթվող խաղողի տոննաներով ներկելով նրանց նստավայրերի մուտքերի սալարկը։

ՎՅԱՉԵՍԼԱՎ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Պետության կադրային քաղաքականությունը կանոնակարգելու առաջին քայլը

ՀՀ կառավարությունը մշակել եւ հրապարակել է «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքի նախագիծը։ Արդեն այն, որ ԱԺ քննարկմանը ներկայացնելուց առաջ նախագիծը ներկայացվել է հասարակության դատին, վկայում է, թե իշխանության վերին օղակներում որքան մեծ կարեւորություն է տրվում պետության կադրային քաղաքականության մեջ առկա քաոսը թեկուզեւ փոքր-ինչ կանոնակարգելու խնդրին։ Այս հրապարակումը պատրաստելիս առիթ ունեցա մի շարք սկզբունքային դրույթների շուրջ զրուցել օրենքի նախագծի վրա սեւագործ աշխատանք տարած իրավաբաններից մի քանիսի հետ եւ կարող եմ վկայել, որ գրված է մի շարք երկրների փորձը հաշվի առնելով։

«Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքի նախագիծն, իհարկե, «Պետական ծառայողի մասին» երկար սպասված օրենքի նախագիծը չէ, որի շուտափույթ ընդունման կարեւորությունը ընդգծված էր նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի նախընտրական խոստումներում եւ մեկ անգամ չի շեշտվել նաեւ նրա հետագա ելույթներում։ Այս նախագիծը, լավագույն դեպքում, «Պետական ծառայողի մասին» ակնկալվելիք օրենքի բաղկացուցիչ մասն է լինելու եւ ներառելու է առայժմ նախագահի ու կառավարության աշխատակազմերը, նախարարությունները, մարզպետարանները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, ՀՀ օրենքներով ստեղծված մշտական հանձնաժողովներն ու խորհուրդները։ Մյուս պետական հիմնարկները, հիմնականում փակ բաժնետիրական ընկերությունների տեսքով, դուրս են մնում այս օրենքի շրջանակներից, այլ խոսքով, ընդունվելիք օրենքը ենթադրում է պաշտպանության տակ առնել շուրջ 22-25 հազար պաշտոնյաների։

Պետության հետագա կենսագործունեության համար սա քիչ չէ. խնդիրն այն է, որ այս պաշտոնյաների հոգեբանությունից վերանա «ժամանակավորի», վերադաս պետի «թիմից» լինելու, նրա քմահաճույքից կախված լինելու բառացիորեն ճորտական մտավախությունը։ Այդ կախվածությունն է, որ ծնում է քծնանք ու շողոքորթություն պետական իշխանության բոլոր մարմիններում, կաշկանդում է պետական ծառայողների ստեղծագործական նախաձեռնությունը, իր իրավասությունների շրջանակներում որոշումներ ընդունելու, պատասխանատվություն ստանձնելու համարձակությունը, հարկադրում ամեն քայլ համաձայնեցնել «շեֆի» հետ։ Սա է, որ մեր պետական մեքենան դարձել է ծանրաշարժ, անճկուն, օտար բառով՝ ծայրահեղ բյուրոկրատական։

«Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքը ընդունվելու դեպքում կնպաստի՞ այս անդյուրաշարժության հաղթահարմանը։ Կարծում եմ՝ այո։ Նախ այն պատճառով, որ օրենքը սահմանելու է որոշակի նախապայմաններ՝ մարդկանց պաշտոնների նշանակելու դեպքում։ Նշանակումներն արվելու են բացառապես մրցութային եղանակով, այսինքն՝ տվյալ պաշտոնի հավակնորդը (գոնե մոտավոր չափով) պիտի համապատասխանի այն աշխատանքին, որն ստանձնելու է, եւ այստեղ «շեֆի» հովանավորչությունը, որքան էլ ազդու, վճռական չի լինելու։ Նկատի ունեմ առնվազն մասնագիտական կրթությունը, աշխատանքային ստաժը, փորձը եւ այլ գործոններ։ Պատկերավոր ասած, այլեւս մեզանում ոչ ոք չի կարողանա ինժեներին նշանակել... ծննդատան գլխավոր բժիշկ։ Երկրորդ՝ պետական պաշտոնյան (տվյալ դեպքում՝ «քաղաքացիական ծառայողը»), այլեւս ենթակա չի լինի ամեն պահի աշխատանքից դուրս շպրտվելու վտանգին, օրենքի նախագիծն այդ հնարավորության դեմն առնելու բավականաչափ մեխանիզմներ է նախատեսել, ընդհուպ դատական կարգով վերադասի ազատման հրամանը բողոքարկելու իրավունքը։ Պատկերացնո՞ւմ եք՝ նախարարը այլեւս միահեծան «տերը» չէ իր աշխատակիցների ճակատագրի։

Երրորդ՝ օրենքի նախագծի 12-րդ հոդվածը սահմանում է մի կարգ, ըստ որի «քաղաքացիական ծառայության թափուր պաշտոն առաջանալու դեպքում այդ պաշտոնում նշանակում կատարելու իրավասություն ունեցող պաշտոնատար անձը եռօրյա ժամկետում այդ մասին գրավոր տեղեկացնում է քաղաքացիական ծառայության խորհրդին», եւ ոչ թե անմիջապես պաշտոն տալիս... ընկերոջ որդուն կամ խնամու աղջկան։ Ինչ վերաբերում է այդ խորհրդին, ապա սա նոր մարմին է լինելու մեր պետական համակարգում, նշանակվելու է ՀՀ նախագահի կողմից, որոշակի կազմով եւ որոշակի ժամկետով։ Իհարկե, այդ մարմնի ստեղծումը եւ նախագահին նման մարմնի անդամներին նշանակելու լիազորություն տալը նախատեսված չէ գործող Սահմանադրությամբ։ Նախագծի այս կետը, որքան կարող եմ դատել, նախագահին տալիս է լրացուցիչ լիազորություն, եւ այս պարագայում ԱԺ-ում պետք է ընդունվի իբրեւ սահմանադրական օրենք՝ ձայների երկու-երրորդով։ Բայց ինչպես էլ լինի՝ պետության մեջ ունենալ կադրային քաղաքականությունը համակարգող մարմին, որն ի հավելումն օժտված է նաեւ հնարավոր վեճերն ու բողոքները քննարկելու իրավասությամբ, կարծում եմ, կարեւոր է։

Օրենքի նախագծում տարակուսանքներ են հարուցում 15-րդ հոդվածը, որը նախատեսում է առաջին անգամ քաղաքացիական ծառայություն ստանձնող անձի հանդիսավոր երդման արարողություն (ինձ թվում է՝ սա ավելորդ ձեւականություն է), 38-րդ հոդվածը, որով սահմանվում է վերը նշված պետական հիմնարկներում «գլխավոր քարտուղարի» հատուկ պաշտոնի սահմանում (այդ աշխատանքը լիովին կարող են կատարել նաեւ աշխատակազմերի ղեկավարները), 18-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, որով սահմանվում է քաղաքացիական ծառայողի պարբերական ատեստավորում 3 տարին մեկ (ժամկետը պիտի երկարացնել առնվազն մինչեւ 5 տարի՝ ատեստավորումն անցանկալի անպաշտոնյայի հետ հաշվեհարդարի միջոց չդարձնելու համար)։

Դիտողություններ ունեմ նաեւ քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների դասակարգման (հոդված 6, կետ 2), այդպիսիներին դասային աստիճաններ շնորհելու (հոդված 7, կետ 1) վերաբերյալ։

Առաջին դեպքում առաջարկվում է պաշտոնյաներին դասակարգել 4 խմբի, երկրորդ դեպքում՝ շնորհել «պետական խորհրդականի դասային աստիճաններ» (ինչպես, ասենք, արվում է դատախազական համակարգում)։ Միգուցե այլ երկրներում այս կարգի ստորաբաժանումներն իրենց արդարացնում են, բայց մեզանում, կարծում եմ, դեռ վաղաժամ է եւ հասարակական հոգեբանության տեսակետից՝ մերժելի։

Ինչեւէ, օրենքի նախագիծն այս ոլորտում կարգ ու կանոն հաստատելու առաջին քայլն է եւ դրանով իսկ արժանի է բարոյական պաշտպանության։ Սպասենք ԱԺ արձագանքին։

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԱԶԳ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՎՐԱՑԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Սադրանք եւ իրականություն

20-րդ դարի առաջին տասնամյակներից սկսած Վրաստանում այլազգիների (հատկապես հայերի) նկատմամբ սկսեց ծաղկել, մեղմ ասած, անբարյացակամ քաղաքականություն, վաղորոք նախատեսված ծրագրով: Դրա հետ մեկտեղ ծրագրվեց մի այլ գործողություն. հաշվի չառնելով հետեւանքները, Վրաստանի սահմանամերձ կամ այլազգի հոծ զանգվածներով բնակեցված տեղերում (օրինակ՝ Կախեթում, Ներքին Քարթլիում, Ջավախքում) սկսեցին անընդհատ ստեղծել վրացական գյուղեր (վերաբնակեցրին հիմնականում լեռնային շրջաններից Ռաճայից, Սվանեթից, Աջարիայից):

Մի շարք տարածաշրջաններում արդեն ինչ-որ չափով իր խոսքն ասաց այդ «հայրենասիրական» գաղթը: Նման տիաճ միջադեպերի էպիկենտրոնի է վերածվել Ծալկայի շրջանը, ուր տասը վերաբնակեցրին (եւ շարունակում են) աջար հարյուրավոր ընտանիքներ հույների լքած բնակավայրերում: Նորեկների եւ տեղացի հույների միջեւ տեղի ունեցած բազմաթիվ ընդհարումների եւ անբարյացակամության փաստեր երեւան եկան մամուլի էջերում:

Վրաց մամուլը ներկա դեպքում էլ տարավ հակահայկական քաղաքականություն, հույներին ներկայացրեց որպես սադրանքի հեղինակի:

Նման ոճով հոդված հրատարակվեց «Կվիրա» («Շաբաթ») շաբաթաթերթում (թիվ 2, օգոստոս, 2000 թ.), որի վերնագիրն է «Ո՞ւմ են ձեռնտու ազգամիջյան ընդդիմությունները Ծալկայում», հեղինակն է Էլդար Էկալաձեն: Բերում ենք մի հատված այդ հոդվածից:

Հունաստան գնացածներից շատերը մնում են Վրաստանի քաղաքացիներ, եւ նրանք պահպանում են իրենց իրավունքները: Տները, որոնք նրանք թողեցին (հիմնականում Ծալկայի շրջանում), իրավաբանորեն նրանց սեփականությունն է: Միեւնույն ժամանակ, նրանք համաձայն են վաճառել իրենց անշարժ գույքը կես, կամ մեկ երրորդ գնով:

Այդ իրավիճակից օգտվում են հայերը եւ առաջարկում հույներին, որ իրենց վաճառեն տները եւ պատրաստ են վճարել ոչ թե կես գինը, այլեւ իրենց ուզածից ավելին: Հույների ու վրացիների միջեւ իրականում վիճելու ու բաժանելու առիթ չկա: Պատահած միջադեպն ուղղակի վատ, սխալ քաղաքականության հետեւանք է, ինչպես եւ՝ երրորդ ուժի հրահրման (այս դեպքում՝ հայերի): Հայերը հոգու խորքում շահագրգռված են Ջավախքին կցած այդ տարածաշրջանի էթնիկ հայացմամբ, որտեսզի հետագայում ավելի բարձր ձայնով պահանջեն ինքնավարություն՝ Ջավախքի տարածքից դուրս: Այդ պատճառով հայերից հետագայում էլ սպասելի են նման սադրանքներ: Միակ ելքն է, որ պետությունը բավարարի հույների արդարացի պահանջները կամ անհապաղ գնի նրանց թողած տները: Այստես թե այնտես, հույները, միեւնույն է, թողնելու են իրենց պատմական հայրենիքն այնտես, ինչպես ժամանակին հրեաներն արեցին (երբ 1959 թվի մարդահամարի ժամանակ Վրաստանում 52 հազարի էր հասնում հրեաների թիվը, ապա 1989 թվին նվազեց եւ հասավ 13 հազարի, եւ շարունակում են գնալ):

Իսկ թե ովքեր կզբաղեցնեն հույների լքած բնակավայրերը, պարզ է, ամեն դեպքում ցանկալի է, որ լինեն վրացիներ, բայց դա պետք է կատարվի հույների իրավունքները հարգելով:

Հունաստանը պատմական, կրոնական եւ քաղաքական տեսակետից Վրաստանի բնական համախոհն է: Մենք պետք է փորձենք դարձնել նրան մեր իսկական դաշնակիցը եւ ոչ թե հակառակորդը: Ժամանակն է սովորենք, թե ինչպես դարձնենք թշնամուն բարեկամ եւ բարեկամներին չվերածենք թշնամիների:

Ս. Դ.

Քրիստոնեա-դեմոկրատական ուժերը, որոնք հանդիսանում են Եվրամիության խորհրդարանի ամենամեծ խմբակցությունը, օրերս սեպտեմբերի 22-24-ը, Մոսկվայում անցկացրին իրենց հերթական համաեվրոպական վեհաժողովը: Հայաստանի քաղաքական ու հասարակական դաշտում քրիստոնեա-դեմոկրատական ուժերը նշանակալից դերակատարում չեն ունեցել եւ չունեն (ինչը եւ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱ-ԴԵՄՈԿՐԱՏԱԿԱՆ

Համաեվրոպական հաջորդ ժողովը Հայաստանո՞ւմ

արձանագրվել է վեհաժողովում), այնուամենայնիվ քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի նախաշեմին մեր երկիրը կարեւոր դերակատարում է ձեռք բերել եւ հետաքրքրություն է ներկայացնում այդ ուժերի համար, ինչը եւ ենթադրում էր հայաստանյան կողմի սպասված մասնակցությունը վեհաժողովին: Այսպիսով, «Պետության դերը տնտեսական բարեփոխումների իրականացման գործում» անվանումը կրող այդ վեհաժողովում Հայաստանը ներկայացրել էր Պարույր Հայրիկյանը, որն էլ երեկվա ասուլիսում լրագրողներին ծանոթացրեց քննարկումների բնույթին ու արդյունքներին: Ըստ նրա տեղեկության՝ վեհաժողովի ավելի քան 80 պատվիրակների թվում եղել են նախարարներ եւ այլ պաշտոնյաներ եվրոպական երկու տասնյակ երկրներից, իսկ քննարկումների հիմնական նյութը կազմել են այսպես կոչված անցումային փուլում գտնվող պետություններին տրվելիք բարոյական ու նյութական օգնության եղանակները: Վեհաժողովին մասնակից երկրների ուշադրության կենտրոնում են եղել հատկապես Հայաստանը, Վրաստանը, Բելառուսը, Մոլդովան, Լատվիան, եւս մի քանի երկրներ, որոնք էլ տարօրինակ է, վեհաժողովին մասնակցելու հայտ են ներկայացրել նաեւ Ադրբեջանն ու Թուրքիան: Բնականաբար, այս երկրների մասնակցությունը չէր կարող անհետեւանք անցնել Հայաստանի համար. Ադրբեջանի ներկայացուցիչը շտապել է հիշեցնել, որ իր երկրի տարածքի 20 տոկոսը գրավված է հայերի կողմից: Այս հիշատակումն առիթ է դարձել, որ վեհաժողովն անդրադառնա նաեւ ղարաբաղյան հակամարտությանը, թեպետ հիմնական քննարկման նպատակն այլ է եղել՝ շուկայական հարաբերությունների անցման շրջանում Հայաստանը (եւ ոչ միայն) ինչպիսի սխալներ է թույլ տվել եւ ում մեղքով: Ի դեպ, քրիստոնեա-դեմոկրատական ուժերն իրենց հաջորդ՝ 2001 թ. կայանալիք վեհաժողովի անցկացման վայր են դիտարկում Հայաստանը՝ հավաքը կապակցելով 1700-ամյակի միջոցառումների հետ:

Ա. ԴՈՒԼԱԹՅԱՆ

Պավել Բորոդինն ամբաստանում է շվեյցարացի դատավորներին

Շվեյցարիայի Լուգանո քաղաքում գրանցված «Մաբետեքս» եւ «Մերկատա» ընկերությունների հետ կապված դատական գործը նոր ընթացք է ստանում: Ինչպես հայտնի է, այդ ֆիրմաներն ամբաստանվում են մոսկովյան Կրեմլի վերանորոգման իրավունք ստանալու նպատակով ռուսաստանցի մի շարք բարձրաստիճան պաշտոնյաների կաշառման մեջ: Օրերս Շվեյցարիայի դատական մարմինները որոշեցին, որ հիշյալ ընկերությունները պետք է ստանային բանկերում սառեցված 100 մլն ֆրանկը: Այս գործում ռուսական կողմի գլխավոր դեմքը Բորիս Ելցինի աշխատակազմի նախկին ղեկավար Պավել Բորոդինն է, որն այժմ շվեյցարացի դատավորներին ամբաստանում է կողմնակալության մեջ: Դա զայրացնում է Ժնեւի կանտոնի գլխավոր դատախազ Բեռնար Բերտոսային, որի կարծիքով, Բորոդինը «պատերազմ է հայտարարել» շվեյցարացիներին:

Բորոդինը եւ մյուս կասկածյալները շվեյցարական բանկերն օգտագործել են իրենց ստացած կաշառքների քողարկման համար: Երբ վերջերս դատական մարմինները վերացրել էին «Մաբետեքսի» եւ «Մերկատայի» բանկային հաշիվների ու փաստաթղթերի սառեցումը, դատաքննիչ Դանիել Դվոն անմիջապես կարգադրել էր կրկին սառեցնել դրանք: Մոտ մեկ տարի առաջ երկու ֆիրմաները բողոքի հայցեր էին ներկայացրել սառեցման դեմ: Դատաքննիչ Դվոն պետք է մանրամասն զեկուցագիր կազմեր գործի առնչությամբ: Իսկ երբ դատական հանձնաժողովը փաստաթուղթ հրապարակեց կաշառքների անցած ուղու վերաբերյալ, Պավել Բորոդինը, որն այժմ Ռուսաստան-Բելառուս միության քարտուղարն է, «Տրիբյուն դը Ժնեւ» թերթի էջերում դատաքննիչ Դանիել Դվոյին եւ նախկին դատախազ Կարլա դել Պոնտեին ամբաստանեց կաշառակերության մեջ:

Վերջին երկու տարիներին Բորոդինն անընդհատ ժխտում էր իրենց ներկայացված բոլոր մեղադրանքները: Նա չէր խոստովանում, որ ինքը քննության տակ է, մինչեւ որ խուզարկությունը հակառակն ապացուցեց: Բորոդինը շարունակում է պնդել, թե ինքն արտասահմանյան բանկերում հաշիվներ չունի, բայց փաստերը հակառակն են վկայում: Ժնեւի «Լը Տան» օրաթերթը գրում է, որ Բորոդինն այսօր դիմում է բացահայտ հարձակման եւ վիրավորանքների: Նույն կերպ է վարվում նաեւ «Մերկատայի» տնօրեն Վիկտոր Ստոլպովսկին, որին կասկածում են 62 մլն ֆրանկ միջնորդավարձ տալու եւ դրա մի մասը գրպանելու մեջ: Մեղադրանքներին ի պատասխան նա ուրբաթ օրը լրագրողներին առաջարկեց գնահատել Կրեմլի Մեծ պալատում կատարված աշխատանքների որակը: Նրանց կարծիքով, դա Շվեյցարիայի արդարադատության մարմիններին քննադատելու յուրօրինակ ձայն էր:

Պ. Բ.

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Սիրիա-իրաքյան մերձեցում

Թարեք Ազիզը Դամասկոսում

Սեպտեմբերի 25-ին անսպասելի Դամասկոս է ժամանել Իրաքի փոխվարչապետ Թարեք Ազիզը եւ հանդիպել Սիրիայի արտգործնախարար Ֆարուք Շարաային: Քաղաքական աղբյուրները նախատեսել են նաեւ նրա հանդիպումը Սիրիայի նախագահ Բաշար Ասադի հետ, որի գահակալության օրոք սա իրաքյան պաշտոնյայի նման մակարդակի առաջին այցն է Դամասկոս: Այս զարգացումը երկու երկրների միջեւ շուրջ 20 տարվա սառույցը կոտրելու հերթական փորձն է: Հարկ է նշել, որ 1997 թ.-ից նրանց միջեւ վերսկսված առեւտրատնտեսական հարաբերությունները հետզհետե աճում եւ ընդլայնվում են: Սա, իր հերթին, նպաստավոր հանգամանք է առաջիկայում դիվանագիտական լիակատար կապերը վերականգնելու եւ քաղաքական հարաբերությունները բարելավելու համար:

Վերջերս նկատելի դարձած Իրաք-Սիրիա մերձեցումը բավական կարեւոր է երկու կողմերի համար: Հասկանալի է, որ Բաղդադն ամեն գնով ջանում է վերացնել իր դեմ պարտադրված շրջափակումը: Իսկ Դամասկոսը, տնտեսական նկատառումներից բացի, ձգտում է տեղաշարժել փակուղում հայտնված իսրայելա-սիրիական բանակցությունները: Այս առումով Իրաք-սիրիական կապերի ջերմացումը կարող է ուժեղ ազդանշան լինել Վաշինգտոնին եւ Թել Ավիվին: Ի դեպ, վերջինս իր մտահոգությունն է հայտնել օրերս Սիրիայում փորձարկված մի հրթիռի վերաբերյալ, որի հեռահարությունը 500 կմ է:

Թարեք Ազիզի վերոհիշյալ այցը տեղի ունեցավ Իրաքի համար միջազգային բավական նպաստավոր պայմաններում: Այս ծիրում կարելի է նշել ռուսական եւ ֆրանսիական ինքնաթիռների չվերթերը դեպի Բաղդադ, ինչպես նաեւ նման քայլի դիմելու այլ երկրների՝ Սիրիայի, Հնդկաստանի եւ Հորդանանի մտադրությունը: Միեւնույն ժամանակ, համաշխարհային շուկայում ստեղծված նավթային ճգնաժամը կարող է արագացնել 1990 թ.-ից Իրաքին պարտադրված պատժամիջոցների մեղմացումը՝ հաշվի առնելով այդ երկրի նավթային մեծ պաշարները:

Ա. Մ.

Ինչ հասկանիշներով է օժտված Իրանի մամուլի գործող օրենքը

2000 թ. ապրիլի 18-ին՝ նորընտիր խորհրդարանի բացման նախաշեմին, որտեղ վճռորոշ ձայներով հաջողություն են արձանագրել բարենորոգիչները, նախորդ գումարման խորհրդարանն իր աշխատանքի վերջին օրերին բարենորոգիչներին հակառակ այլ օրինագծերի շարքում հաստատեց եւ կյանքի կոչեց նաեւ խնդրո առարկա օրենքը: Դրա համաձայն, պահպանողականների ազդեցության ոլորտ համարվող դատական իշխանությանը լայն իրավասություններ ընձեռեց մամուլի օրգանների փակման, դրանց գլխավոր խմբագիրներին, հոդվածագիրներին, ծաղրանկարիչներին եւ անգամ ձեւավորողներին պատժելու առումով: Բացի այդ, փակվող մամուլի օրգանն այլեւս չի կարող նոր անվամբ լույս տեսնել, մինչդեռ անկախ եւ բարեփոխումների կողմնակից բազմաթիվ օրաթերթեր եւ այլ պարբերականներ վերջին երկու տարիների ընթացքում փակվել, սակայն անմիջապես վերահրատարակվել են անվանափոխված:

Հիշյալ օրենքի նախագիծը մշակել եւ խորհրդարանին էին ներկայացրել դատական եւ իսլամական առաջնորդության հանձնաժողովների ամենածայրահեղ պահպանողական անդամները դեռեւս 1999 թ. հունիսին: Օրինագիծը բողոքի եւ դժգոհության հուժկու ալիք առաջացրեց կառավարության բարենորոգչական կողմնորոշմամբ կազմակերպությունների ու կուսակցությունների եւ մամուլի շրջանակներում: Քաղաքական կազմակերպությունների, լրագրողների միության, քաղաքական, մշակույթի գործիչների հրապարակած հայտարարություններում օրինագիծը գնահատվեց երկրի սահմանադրությանը հակասող, ընդգծելով, որ քաղաքական նպատակներ է հետապնդում: Օրինագիծը որակվեց իբրեւ հեղաշրջում Իրանի մամուլի դեմ:

1999 թ. հուլիսի 6-ին «Սալամ» օրաթերթն այս առնչությամբ հրապարակեց մերկացնող հաղորդագրություն, որտեղ նշվում էր, որ մամուլի սահմանափակումների վերաբերյալ նախագծի իսկական հեղինակն ավելի շուտ Սաիդ Էմամին է: Վերջինս Իրանի տեղեկատվության (անվտանգության, գաղտնի ծառայությունների) նախկին փոխնախարարն էր, որը մեղադրվել է Իրանում այլախոհների դեմ կատարված մի շարք ահաբեկչությունների կազմակերպման մեջ եւ շուրջ 1,5 տարի առաջ ինքնասպան եղավ կալանավայրում: «Սալամը» շեշտում էր, որ նման օրենքի անհրաժեշտության վերաբերյալ առաջարկությունը Էմամին 1998 թ. հոկտեմբերի 8-ին ներկայացրել էր տեղեկատվության նախարարին ուղղված իր զեկուցագրում: Մերկացնող այդ հրապարակումը հիշյալ պարբերականի փակման պատճառ դարձավ: Իսկ այդ քայլի դեմ ուսանողության բողոքի ցույցերը հանգեցրին 1999 թ. հուլիսի 9-ի Թեհրանի համալսարանի հանրակացարանային համալիրում տեղի ունեցած դեպքերին:

Օրինագիծը խորհրդարանը քննարկելու էր 1999 թ. հուլիսի 30-ին: Փաստորեն, մի ժամանակահատվածում, երբ դրա համար ստեղծված էին խիստ անբարենպաստ պայմաններ: Խորհրդարանական ընտրություններից առաջ օրինագծի հաստատումը հնարավոր էր, որ էլ ավելի կհեղինակազրկեր պահպանողականներին, ուստի նույն օրը խորհրդարանում կառավարության անդամների ու լրագրողների ներկայությամբ որոշում կայացրին օրինագծի քննարկումը հետաձգել ընտրություններից հետո, այլ կերպ ասած՝ պետք է հանձնվեր նորընտիր խորհրդարանի դատին: Ըստ երեւույթին, պահպանողականները դեռեւս հույսով էին, որ հաջողության կհասնեին ընտրություններում: Սակայն, երբ ընտրություններում վերջիններս լուրջ պարտություն կրեցին, որի համար մեղադրում են գլխավորապես անկախ մամուլին, ակնհայտ շտապողականությամբ հաստատեցին եւ ամենակարճ ժամկետում կյանքի կոչեցին այդ օրենքը:

Մամուլի նոր փոփոխություններով օրենքը սահմանափակումներից զատ միաժամանակ ուղղված էր մշակույթի եւ իսլամական առաջնորդության նախարարության լիազորությունների ու իրավասությունների սահմանափակմանը: Եթե նախկին օրենքով նոր պարբերական լույս ընծայելու արտոնագիրը տալիս էր հիշյալ նախարարությունը, այժմ դա դատական իշխանության, տեղեկատվության նախարարության եւ իրավապահ մարմինների իրավասությունների մեջ է մտնում, որոնք պահպանողականների ազդեցության գոտիներ են համարվում: Բացի այդ, հօգուտ պահպանողականների փոփոխություններ են կատարվել վերահսկիչ մամուլի դատարանի երդվյալ ատենակալներին ընտրող հանձնախմբերի կազմում եւ կրկին ի վնաս մշակույթի նախարարության: Ըստ գործող՝ վերանայված օրենքի, որոշ դեպքերում մամուլի օրինազանցության գործերը կարող են հանձնվել հեղափոխության դատարանին: Եվ ի վերջո, հիշյալ օրենքի համաձայն, անօրինական եւ հակահեղափոխական համարվող խմբերի անդամներն ու համակիրները, հեղափոխության դատարանում դատապարտվածները, իսլամական վարչակարգի դեմ քարոզչական գործունեությամբ մեղադրվողները մամուլի բնագավառում որեւէ գործունեություն ծավալելու կամ որեւէ պաշտոն զբաղեցնելու իրավունքից զրկվում են: Իսկ նման որակումներ լրագրողներին տալու իրավասությունը վերապահվում է մամուլը վերահսկող հանձնախմբին, որը ըստ այդ օրենքի, պահպանողականների ազդեցության ոլորտն է դարձել: Հետեւաբար, ամենեւին էլ դժվար չէ ոչ ցանկալի լրագրողին նման հատկանիշներ վերագրելն ու նրան ասպարեզից հեռացնելը, անգամ ազատազրկելը:

Փաստորեն, ակնհայտորեն պահպանողականների շահերին համապատասխանեցված մամուլի օրենքը պաշտպանելով, հեղափոխության առաջնորդը հստակեցրեց նաեւ իր կողմնորոշումը: Եվ քանի որ Իրանում մամուլը հասարակական կարծիքի ձեւավորման հարցում զգալի դեր ունի, պահպանողականներին թերեւս հաջողվել է նաեւ 2001 թ. նախագահական ընտրություններին ի վնաս իրենց գործող կարեւոր այդ գործոնը՝ մամուլը, չեզոքացնել:

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

ԱԶԳ

Մշակույթ

Սիրելի բանաստեղծ, միշտ խոստովանեմ, որ երբեք չեմ հավակնել ընդհանուրի բարձր գնահատականին ու սիրուն արժանացած անհատականություններից որեւէ մեկի մասին հրապարակավ իմ վերաբերմունքն արտահայտել. արժանավոր ասողները շատ են, ասել ցանկացողները` առավել եւս: Ու քանի որ մեծամասամբ արվեստագետի ծնունդը փաստաթղթային վավերացման անհրաժեշտությունը չունի եւ իսկապես տոն է յուրաքանչյուր արվեստասերի համար, ուստի ինձ չեմ կարող զրկել այդ տոնին դույզն-ինչ մասնակցություն ունենալու գայթակղությունից:

Ես հեռու եմ արհեստավարժ գրականագետին վայել խորախորհուրդ գործ ծառայում դրան:

Այս գաղափարը Ձեր արյան մեջ է` մոր կաթի հետ մտած: Հավանաբար սա է պատճառը, որ մոտ չորս տասնամյակ առաջ մտածող մարդու համար խիստ բնական հետաքրքրասիրությամբ ուզում եք իմանալ, թե «Աշխարհ, քո մեջ ինչ կա, բացել եմ քո խուփը...»:

Սա դարձավ բանաստեղծական աշխարհ մուտք գործելու Ձեր հայտագիրը, որ հետագայում բացեցիք սովորական մահկանացուին անհասանելի բազմածավալ կյանքի էջերը: Բացեցիք «աշխարհի խուփն» ու այնտեղ տեսաք զարմանահրաշ մի բան.

Մեկ այդ ազգն է քարի վրա, /Մեկ այդ քարն է ազգի մեջին, /Թավալ- խարհը դրականորեն վերափոխելու անհրաժեշտությունից ծնված գաղափարը դարձավ Ձեր ստեղծագործական կյանքի անբաժան ուղեկիցը, ու շարունակեցիք ստեղծել նորանոր գործեր` աճեցնելով Ձեր տունը հայ բանարվեստի անդաստանում:

Օրեցօր, տարեցտարի, բանաստեղծությունից բանաստեղծություն, գրքից գիրք Դուք արարում եք Ձեր աշխարհը, որը նաեւ մեր աշխարհն է: Դուք դարձաք Ձեր ժամանակի տարեգիրն ու ժամանակակիցների կենսագիրը, ստեղծեցիք դավոյանական բանաստեղծություն` ի տես ազգի եւ այլազգի մարդկանց` միշտ հավատարիմ մնալով ազգային ավանդույթներին: Ձեր ստեղծագործու-

Հայ բանարվեստի աննահանջ ռազմիկին

Ռազմիկ Դավոյանի 60-ամյակին

վերլուծություն ու Ձեր ստեղծագործության մեջ աննախադեպ հայտնագործություններ անելու հավակնոտ մտքից: Կարծում եմ, ինչ էլ որ ասվի Ձեր մարդկային արժանիքների, բազմադարյան գրականության պատմության մեջ դերի ու տեղի մասին, Ձեզնից լավ ոչ ոք չի ասի:

Լուռ մտնում եմ փոքր ու մեծին /Կամ ծիծաղում խենթի նման, /Ինձ բաշխում եմ ավազներին /Անապատի գետի նման:

Այսպիսին է ինձ համար Ռազմիկ Դավոյան... թե բանաստեղծը, թե մարդն առօրյա կյանքում, եւ չկա ոչ մի կեղծ նոտա:

Լինելով մեր մեծերի արժանավոր շարունակողը` Ձեր ստեղծագործությամբ դիմակայում եք «դարերով կազմավորված կենսատան մաժլիշի` գերակայության մոլուցքին»: Ձեզ համար թանկ է կյանքի յուրաքանչյուր ակնթարթի կորուստը. հենց այդ պատճառով էլ ինչպես կյանքում, այնպես էլ արվեստում առօրեական մանր-մունր խնդիրներից վեր կանգնած լիարժեք մարդու ազնիվ մղումով (իսկ ազնիվները հիմա, ցավոք, այնքան քիչ են) դավանում եք աշխարհը դրականորեն վերափոխելու գաղափարն ու անմնա-վում են գիր ու գլոր /Մեռ առնելով ժամանակին:

Այս եւ նման շատ բաներ տեսաք այս աշխարհում, սկզբում զարմացաք, հետո զայրացաք, ապա տխրեցիք ու վրդովվեցիք, որովհետեւ

Աշխարհը լիքն է կործանումներով, /Աշխարհը լիքն է տագնապով վայրի, /Մարդասիրության խենթ սամումներով /Մարդիկ քանդում են տունը աշխարհի:

Ու այսքանից հետո բնական է, որ զարմանքն ու զայրույթը, տխրությունն ու վրդովմունքը պետք է դառնային պատարագահունչ «Ռեքվիեմ», որ կարդալուց հետո շոշափեցինք «հարության խորհրդով կենդանացած Գրիգոր Նարեկացու մագաղաթե մասերը, որտեղից մինչեւ հիմա էլ լույս է կաթում մեր պոեզիայի վրա»: Անուրանալի մի ճշմարտություն, որը նախանձ ու չկամ մարդկանց զայրույթն առաջացրեց: Էհ, ինչ արած, էն որ բերքառատ ծառին քար չի նետվել, որ Դուք էլ ծախողակ պարսավագիրներին արժանի պատասխան տվեցիք.

«Ախ, դուք անորակ մարդուկներ եք` խենթ ու սրբություններ ձեզ համար չկան»:

Մարդկանց աչքերը բացելու, աշ-թյունները ընթերցելիս մեր մտքում էլ «...կենդանանում են հինգերորդ դարի գրաբար խոսող շարականների բրաբիոնները, լսում ենք Սիամանթոյի մռունչը, գնում Աբու-Լալա Մահարու քարավանի հետքերով եւ Չարենցի հետ բարձրանում դեպի լյառը Մասիս»:

Դուք ստեղծել եք Ձեր աշխարհը մեզ համար եւ գալիք սերունդների համար ու շարունակում եք այդ հրաշք աշխարհը իմաստավորել նոր գործերով, որովհետեւ Ձեր հոգսը «ամբողջ մարդկության խնդիրն է, ու Ձեր խորհուրդը անանձնական»:

Սիրելի բանաստեղծ, երկու խոսք ասելու փորձս ուզում եմ ավարտել վերջերս լույս տեսած իր տեսակի մեջ եզակի երեւույթի` Ձեր «կենսական էներգիայի ուսմունքի» ամփոփիչ խոսքով. «Արարիչն ինքը համասարած սեր է եւ խաղաղություն: Նա է սիրո այս աղամանդե բյուրեղիկները սփռում աշխարհի վրա, որոնք մեծանալով, պիտի աշխարհը սիրով ծածկեն»:

Հավատում եմ ճշմարտությանդ ու նրա հաղթարշավին, սիրելի Ռազմիկ Դավոյան:

ՍԱՆԱՍԱՐ ՈՒՍՏՅԱՆ

Հեքիաթի արծաթափայլ թռչունը

Լրացավ Մարիետա Անտոնյանի ծննդյան 60 տարին

Տարիներ անց, երբ փոքրիկ աղջիկն արդեն Հայաստանի օպերային թատրոնի ընտրանին էր, երբ ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ աշխարհի շատ ու շատ քաղաքների բեմերում էր ելույթ ունեցել, պիտի ասի. «Որքան հիշում եմ ինձ` ես միշտ երգել եմ: Ինձ համար ավելի երջանիկ վիճակ չկա, քան երգելը, երգել տանը, փորձերի, ներկայացումների ժամանակ»: Անշուշտ, ինչպես ամեն մի արտիստի, նրան նույնպես ոգեւորում էին ծափերը, ծաղիկները, հանդիսատեսի բուռն ոգեւորությունը: Սակայն այդ բոլորը նրա համար սոսկ հետեւանք էին: Առավել կարեւոր էր երգելը, հենց երգելու պրոցեսը: Նա երգի անմնացորդ նվիրյալ էր, արտիստ` այս բառի ամենալայն իմաստով:

Եթե գրողը, նույնիսկ նկարիչը եւ կոմպոզիտորը, կարող է ստեղծագործել առանց ակնկալիքի, առանց հաշվի առնելու ժամանակակիցների գնահատականը, ապա արտիստի համար անչափ կարեւոր են դահլիճն ու բեմը: Նա այստեղ է ճշտում իրեն, ինքն իրեն գնահատում: Մարիետա Անտոնյանի պարագայում այս չափանիշը չէր գործում գուցե: Նա պետք է երգեր: Աստծուց էր հրամայված:

Ու երգում էր:

Հիմա, երբ նրա մասին խոսելիս դժբախտաբար անցյալ ժամանակ է օգտագործվում, երբ ձայնագրություննե-րով, ժամանակակիցների հուշերով, աշխարհի ամենատարբեր հրատարակություններում մնացած հոդվածներով պետք է խոսենք: Նրա ծննդյան 60-ամյակն ենք այսօր տոնում, բայց... առանց իր ֆիզիկական ներկայության: Տոնական օրեր են նրանց համար, ովքեր սիրել են հայ երգը, համաշխարհային դասական երաժշտությունը, օպերային արվեստը: Շատ գեղեցիկ խոսքեր են ասվում: Խոսում են նաեւ այնպիսի մարդիկ, ովքեր թունավորեցին այս հրաշալի կնոջ կյանքը: Խոսում են շատերը: Բայց իմ հիշողության մեջ է ռուս երաժշտագետ Տատյանա Սոլովյովայի խոսքը. «Ամեն անգամ, երբ լսում եմ Մարիետա Անտոնյանին, ցանկանում եմ նրան համեմատել արծաթափայլ մեծ հավքի հետ, որը թռել-եկել է հեռավոր մի հեքիաթից... Մի՞թե սխալ է հրաշալի հավքի եւ հրաշալի երգչուհու այս համեմատությունը»...

Երբ երաժշտագետները բարձր են գնահատում Մարիետա Անտոնյանի Ադալջիզան (Բելինի, «Նորմա»), Էբոլին («Դոն Կառլոս»), Ամներիսը (Վերդի, «Աիդա») եւ, անշուշտ, Փառանձեմը (Տիգրան Չուխաջյան, «Արշակ Բ»), ապա իմ մեջ հնչում է եւ միշտ հնչելու է նաեւ Մարիետայի «Սուրբ-սուրբը», Մարիետայի «Կռունկը», Մարիետայի «Մի լարը», «Օրորը», հայրենները...

1996-ի նոյեմբերին բախտ ունեցա լինելու Մարիետա Անտոնյանի համերգին (ավաղ, վերջին համերգը եղավ սա): Լյուլլիի «Ավե Մարիան», Ստրադելլայի «Պիետա սինյորեն» խորհրդավոր, անբացատրելի մի աշխարհ էին տանում մարդուն: Մոցարտի, Մասկանիի, Ռոսինիի, Չուխաջյանի օպերաներից արիաների կատարումները դահլիճը ցնծացնում էին... Այսպիսի պահերի, այսպիսի երջանկության համար արժե ծնվել ու ապրել: Իրական աշխարհը սա է: Մնացած ամեն ինչ անցողիկ է:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Հայկական երգի ակունքներում

Երաժիշտ եւ երաժշտագետ Արամ Քերովբեյանը իր երկու երգչախմբերի միջոցով փորձում է անխաթար պահել հայկական ժողովրդական եւ ծիսական-հոգեւոր երաժշտությունը: Երկու տարբեր բնագավառներ են բնորոշում նրա «Կոչնակ» եւ «Ակն» խմբերի աշխատանքները: Այսպես, «Կոչնակը» լավ հայտնի է ավանդական երաժշտության միջազգային շրջանակներին, իսկ ֆրանսահայ համայնքին եւ սփյուռքին ծանոթ է որպես հայկական ճշմարիտ ժողովրդական եւ գուսանական երգարվեստի ներկայացուցիչ: Մեներգիչներն են Վիրջինիա Պասի-Քերովբեյանը (Արամի կինը) եւ Ռուբեն Հարությունյանը, որը նաեւ թառ է նվագում: Արամ Քերովբեյանը նվագում է քանոն, Անուշ Տոնապետյանը` քամանչա, Մաչիդ Խալաջը` դափ:

Իսկ «Ակն» երգչախումբը Քերովբեյանի ղեկավարությամբ փորձում է հայկական ծիսական-հոգեւոր երգերը ուսումնասիրել եւ կատարել այնպես, ինչպես բանավոր ձեւով դրանք փոխանցվել են սերնդե-սերունդ: 1990 թ. մի խումբ ընկերների հետ Քերովբեյանի հիմնած «Ակնի» աշխատանքները 1998 թ. հանգեցրին Փարիզում Հայ ծիսական-հոգեւոր երգերի ուսումնասիրության կենտրոնի ստեղծմանը: Կենտրոնի նպատակն է հետաքրքրություն սերմանել հայ երգի նկատմամբ, դասավանդել այդ երաժշտության լադային համակարգը եւ փոխանցել ավանդական ոճը: Ուստի «Ակնը» ջանում է համախմբել ավանդական երաժշտության ջատագով մասնագետներին: «Ֆրանս-Արմենի» հանդեսը նշում է, որ կենտրոնը միավորում է երկու տասնյակ աշակերտների եւ նույնքան էլ համակիր անդամների: Աշխատանքներին մասնակցում են նաեւ այլազգիներ:

«Ակնի» շրջանակներից դուրս Արամ Քերովբեյանը եւ Վիրջինիա Պասի-Քերովբեյանը ղեկավարում են փառատոների կազմակերպման եւ երգիչների ստաժավորման աշխատանքները: Աշակերտների թիվն այնքան էլ մեծ չէ, քանզի տվյալ ոլորտը «մոդայիկ» չի համարվում: Հոկտեմբերի վերջերին «Ապաշխարանից հարություն» խորագրով լույս կտեսնի Արամ Քերովբեյանի առաջին կոմպակտ սկավառակը: Նա հայկական երաժշտությունը բնութագրում է լեզուն կարեւորող երգեցողության ոճերով կամ դրանից բխող գործիքային ոճերով եւ սեփական օրենքներն ունեցող լադային համակարգով: Հայկական երգարվեստը փոխանցվել է բանավոր, թեեւ խազային համակարգ է օգտագործվել ծիսական-հոգեւոր երգեցողության համար: Քերովբեյանի կարծիքով, բանավոր փոխանցումն այսօր էլ մնում է ուսումնառության լավագույն միջոցը: Ինչ վերաբերում է 19-րդ դարի սկզբներին ստեղծված հայ ժամանակակից նոտագրությանը, նա 1997 թ. Հայաստանի ազգային գրադարանում հրատարակել է դրան առնչվող առաջին պատմական վավերագիրը:

Պոլսում ծնված Քերովբեյանը Ֆրանսիա եկավ 1977 թ., ունենալով ճարտարագետի դիպլոմ, բայց անմիջապես նվիրվեց հայկական երաժշտությանը: 1998 թ. ստացավ երաժշտագետի կոչում, իսկ ներկայումս դոկտորական թեզ է պատրաստում շարականների վերաբերյալ: Նաեւ երգում է Փարիզի Սուրբ Հովհաննես Մկրտիչ առաքելական եկեղեցում:

Պ. Ք.

Հայկական հուշարձանները բարձիթողի վիճակում

Թուրքիայի տարածքում մնացած հազարավոր հայկական մշակույթի կոթողներ չարամիտ անուշադրության են մատնված, համոզված է «Արմինիըն ֆորում» ամսագրի թղթակից Անահիտ Ս. Ուզունյանը, իսկ դա 1923 թ. Լոզանի պայմանագրի ոտնահարում է: Ամսագրի վերջին համարում լույս տեսած «Մշակութային արժեքների պաշտպանությունը» միջազգային օրենքներով. Թուրքիայի հայկական կոթողների վիճակը» հոդվածին կցված հազվագյուտ եւ թարմ լուսանկարները տրամադրել է Կոմիտասի ինստիտուտի ֆոտոարխիվը: Լուսանկարներում 5-րդ դարում կառուցված Սբ Առաքելոց վանքն է, Վանի Վարագա մենաստանը եւ այլն:

1954 թ. Հաագայի պայմանագրով, ինչպես նաեւ 1970 եւ 1972 թթ. ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի համաձայնագրերով Թուրքիան պարտավորվել է պահպանել պատմական հուշարձանները: Սակայն, որքան էլ զարմանալի է, այդ պայմանագրերին անդամությունը խիստ շահավետ է Թուրքիայի համար եւ թույլ է տալիս չանել ոչ մի գործնական քայլ: ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի պայմանագրերով Թուրքիան ֆինանսական օգնություն է ստանում միջազգային կազմակերպություններից` համաշխարհային կարեւորության հուշարձանները պահպանելու համար, սակայն ընտրությունը երբեք չի ընկնում բուն հայկական հուշարձաններին: Դժբախտաբար, պայմանագրերը հարկադրանքի մեխանիզմներ չեն նախատեսում:

Ուզունյանը, այնուամենայնիվ, տեղեկացնում է, որ Լոզանի պայմանագրում առկա հետեւյալ պարտավորությունը հարկադրական ուժ ունի: Ըստ դրա, «թուրքական կառավարությունը պարտավորվում է թուրք ազգայնամոլներից պաշտպանել երկրի ոչ մուսուլման փոքրամասնություններին պատկանող եկեղեցիները»: Պայմանագրերով նախատեսված պարտավորությունները, ըստ Ուզունյանի, հուշարձանների անվտանգությունն ապահովող ուղիներից միայն մեկն է, եւ իր հոդվածում նա նշում է դրանցից եւս մի քանիսը:

The Armenian Mirror-Spectator

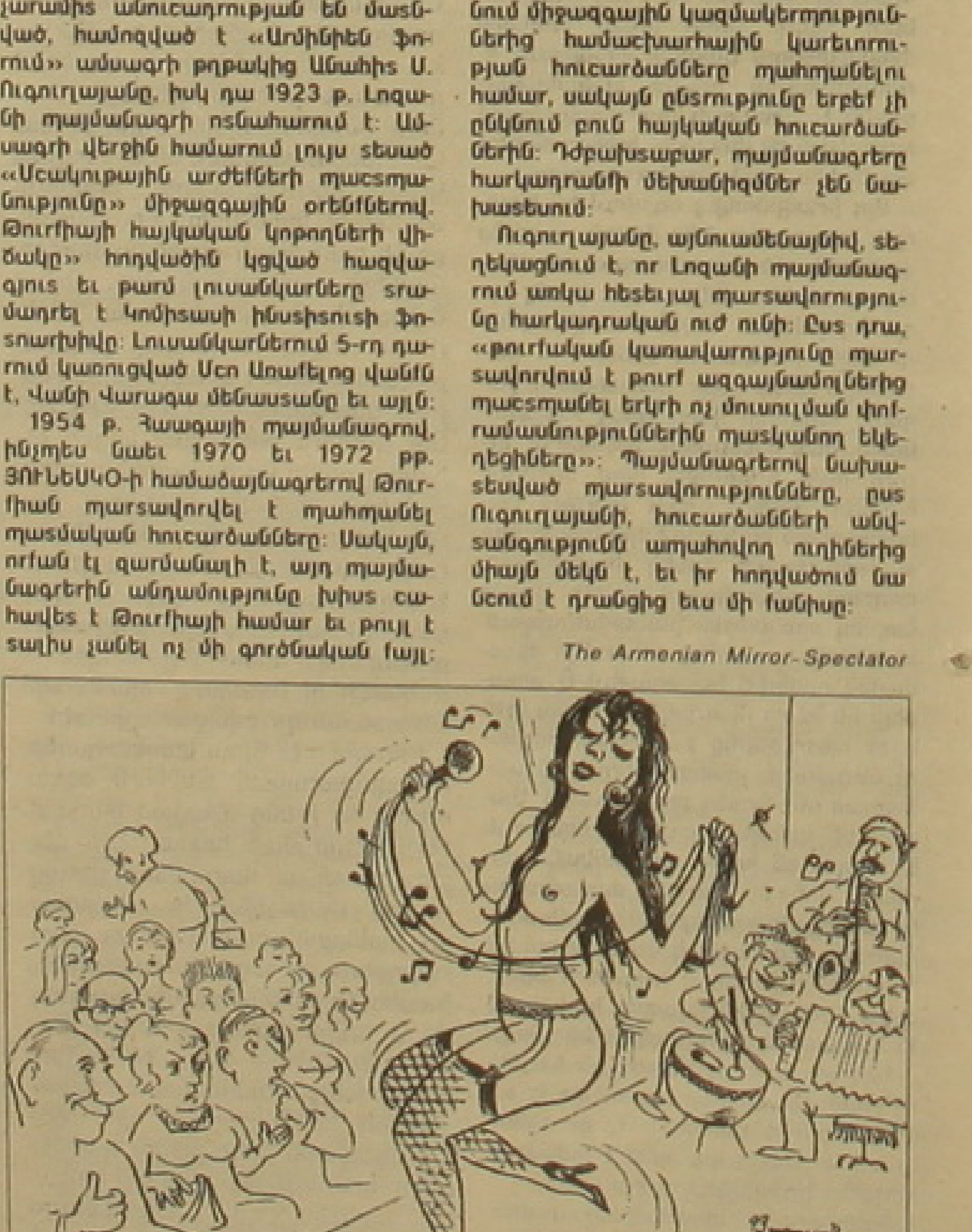

Գեորգի Յարալյանը երբեմն այնպիսի անակնկալներ է մատուցում, որ խմբագրությունում շփոթահար ենք լինում: Այս անգամ էլ նկարի մակագրությունը թողեց թերթի ընթերցողներին:

ԱԶԳ

Մարզական

ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ-2000

Աշխարհի ռեկորդներով

Աշոտ Դանիելյանը բավարարվեց բրոնզե մեդալով

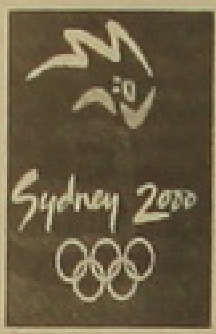

Գերծանր քաշային ծանրորդների մրցապայքարի հենց սկզբում պարզ դարձավ, որ չեմպիոնի կոչման թեկնածուների շրջանը լայն է, եւ պետք է բարձր արդյունքներ սպասել: Այդպես էլ եղավ: Արդեն առաջին՝ պոկում վարժությունում մի քանի մասնակիցներ մոտեցումները սկսեցին 200 կգ-ից: Պայքարին մեծ լիցք հաղորդեց Դանիելյանը, որն իր վերջին փորձում բարձրացրեց 207,5 կգ ծանրաձողը՝ 1,5 կգ-ով գերազանցելով իրանցի Հոսեյն Ռեզազադեին պատկանող համաշխարհային ռեկորդը: Բայց եւ Ռեզազադեն, եւ գերմանացի Ռոնի Վելերը չդադարեցրին պայքարը: Բարսելոնի օլիմպիադայի չեմպիոն Վելերը հնազանդեցրեց 210 կգ-ը, իսկ Ռեզազադեն՝ 212,5 կգ-ը: Այսպիսով, աշխարհի նախկին ռեկորդը «ծանրացավ» զգալիորեն՝ 6,5 կգ-ով:

Առաջին եռյակից ետ մնաց հաղթողի կոչման ամենաիրական թեկնածու համարվող ռուս հսկա Անդրեյ Չեմերկինը, որը բավարարվեց 202,5 կգ արդյունքով:

Երկրորդ՝ հրում վարժությունը եւս ուժեղների խումբը սկսեց մեծ ծանրություններից: Վելերն ու Դանիելյանը իրենց երկրորդ փորձով բարձրացրին 257,5 կգ-անոց ծանրաձողը, իսկ Ռեզազադեն ու Չեմերկինը՝ 260 կգ: Իրանցի ծանրորդը դրանով ավարտեց իր ելույթը: Նա երկամարտի գումարով ուներ 272,5 կգ (ինչը աշխարհի նոր ռեկորդ է) եւ հանգիստ սպասում էր մրցակիցների պատասխանին:

Նախ 262,5 կգ բարձրացնել չկարողացավ Վելերը: Գերմանացի ծանրորդի արդյունքը՝ 467,5 կգ, նրան երրորդ տեղում թողեց: Այդ տեղից նրան կարող էր ետ մղել Դանիելյանը, բայց նրան էլ չհաջողվեց սանձել նույն 262,5 կգ ծանրաձողը: Այսպիսով, Աշոտը երկամարտում ցույց տվեց 465 կգ արդյունք: Չորրորդ տեղում գտնվող Չեմերկինը գնաց բացահայտ արկածախնդրության՝ ղեկավարվելով կամ ոսկի, կամ ոչինչ սկզբունքով: Նա փորձեց բարձրացնել չտեսնված ծանրություն՝ 272,5 կգ, բայց, ինչպես եւ սպասվում էր, անհաջողություն կրեց: Ատլանտայի օլիմպիադայի հաղթողն ու աշխարհի քառակի չեմպիոնը ստիպված էր բավարարվել միայն չորրորդ տեղով:

Այսպիսով ծանրամարտի մրցումներում ամենահեղինակավոր՝ գերծանր քաշում օլիմպիական չեմպիոն դարձավ 22-ամյա Հոսեյն Ռեզազադեն, արծաթե մեդալակիր՝ 31-ամյա Ռոնի Վելերը, բրոնզե մեդալակիր՝ 26-ամյա Աշոտ Դանիելյանը:

Օլիմպիադայում, տասնօրյա մրցապայքարից հետո, ընդհանուր թիմային հաշվարկում կրկին առջեւում են ԱՄՆ-ի պատվիրակները: Ներկայացնենք առաջին հնգյակի հավաքականներին, նրանց վաստակած ոսկե, արծաթե, բրոնզե մեդալների քանակը:

	Ո	Ա	Բ	Ը
ԱՄՆ	23	14	21	58
Չինաստան	21	14	13	48
Ռուսաստան	14	14	19	47
Ավստրալիա	12	20	11	43
Ֆրանսիա	12	13	6	31

Իր ցուցանիշները բարելավելու մեծ ջանքեր է թափում Ռուսաստանի հավաքականը: Վերջին օրերին նրա ներկայացուցիչները զգալի թվով մեդալներ են շահել: Սպորտային մարմնամարզության առանձին գործիքների վրա կատարած վարժություններում ռուսները հաջող հանդես եկան: Իրենց թիմին ոսկե մեդալներ բերեցին Ալեքսեյ Նեմովը, Սվետլանա Խորկինան, Ելենա Զամոլոդչիկովան: Հնարավոր է՝ բարձրագույն պարգեւների թիվը մեկով եւս ավելանա: Բանն այն է, որ կանանց թիմային մրցումներում առաջին տեղը գրաված ռումինուհիներից մեկի անալիզներում արգելված դեղամիջոց է հայտնաբերվել: Եթե դոպինգի փաստը հաստատվի, ապա ռուս մարմնամարզուհիների թիմին կշնորհվի օլիմպիական չեմպիոնի կոչումը:

Օլիմպիադայում շատ մարզաձեւերի մրցումներ արդեն ավարտվել են, մի մասն էլ մոտեցել են ավարտին:

Ֆուտբոլի խմբային մրցումներից հետո որոշվել են այն թիմերը, որոնք այսուհետեւ օլիմպիական մրցակարգով շարունակում են պայքարը չեմպիոնների կոչման համար:

Տղամարդկանց մրցաշարում անցկացվել են նաեւ քառորդ եզրափակիչ փուլի հանդիպումները: Ահա դրանց արդյունքները. Կամերուն-Բրազիլիա՝ 2-1, Չիլի-Նիգերիա՝ 4-1, Իսպանիա-Իտալիա՝ 1-0, ԱՄՆ-Ճապոնիա՝ 2-2, 11 մ՝ 5-4:

Կիսաեզրափակիչներում կմրցեն Չիլի-Կամերուն եւ Իսպանիա-ԱՄՆ զույգերը:

ՇԱԽՄԱՏ

Վիշվանաթան Անանդը եւ Քսյու Յահուան՝ առաջին գավաթակիրներ

Չինաստանի Շենյան քաղաքում անցկացվեց աշխարհի գավաթի անդրանիկ խաղարկությունը:

Թե՛ տղամարդկանց, թե՛ կանանց մրցումներում հանդես եկան 24 շախմատիստներ, որոնք նախ մրցեցին խմբերում (յուրաքանչյուրում՝ 6 հոգի): Այստեղ հաջող հանդես եկած երկուական մասնակիցներն այնուհետեւ օլիմպիական մրցակարգով հանդիպումներում շարունակեցին պայքարը:

Տղամարդկանց գավաթը նվաճեց հնդիկ Վիշվանաթան Անանդը, որը եզրափակիչ մրցախաղում 1,5–0,5 հաշվով պարտության մատնեց ռուսաստանցի Եվգենի Բարեեւին:

Անսպասելի ավարտ ունեցան կանանց մրցումները: Ոչ այնքան հայտնի չինուհի Քսյու Յուհուան, առաջ անցնելով մի շարք հանրահայտ շախմատիստուհիներից, դարձավ աշխարհի գավաթակիր: Միջազգային վարպետը վճռական մրցախաղում 1,5–0,5 հաշվով հաղթեց Նատալյա Ժուկովային (Ուկրաինա):

Աշխարհի գավաթի խաղարկությանը մասնակցեցին նաեւ մեր երկու հայրենակիցները՝ Սերգեյ Մովսիսյանը եւ Քնարիկ Մուրադյանը: Նրանցից առաջինը ներկայացնում է Չեխիան, երկրորդը՝ Լիբանանը: Մուրադյանը ուժեղ մրցակցուհիների հետ պայքարում չկարողացավ հաջողության հասնել: Մովսիսյանը հաջողությամբ հանդես եկավ խմբային մրցաշարում, բայց քառորդ եզրափակիչում 2–3 հաշվով պարտություն կրեց բրազիլացի Ժիլբերտո Միլոշից եւ դուրս մնաց հետագա պայքարից:

Չինուհու վստահ ելույթը

Աշխարհի պատանիների եւ աղջիկների երեւանյան առաջնությունում շատ վստահ է հանդես գալիս չինուհի Յուանյուան Քսյուն: Յոթերորդ տուրում, մրցելով հնդիկ շախմատիստուհի Նիշա Մոհոտայի հետ, նա հենց սկզբից անցավ ակտիվ գործողությունների ու ի վերջո հանդիպումն ավարտեց իր օգտին:

Քսյուն այսպիսով տարավ յոթերորդ անընդմեջ հաղթանակը եւ 7 միավորով գլխավորում է մրցաշարային աղյուսակը:

Առաջատարների խմբում գտնվող մյուս բոլոր շախմատիստուհիներն իրենց հանդիպումները ոչ-ոքի ավարտեցին եւ խզումն ավելի մեծացավ: Այժմ յոթ մասնակիցներ բաժանում են 2–8-րդ տեղերը՝ 2,5 միավորով ետ մնալով չին շախմատիստուհուց:

Այս տուրում մեր չորս աղջիկներն էլ իրենց հանդիպումները խաղաղությամբ ավարտեցին: Լիլիթ Գալոյանն ու Լիլիթ Մկրտչյանը խաղում էին իրար հետ, Նարինե Գասպարյանը մրցում էր չեխուհի Յանա Յացկովայի, Նելլի Աղինյանը՝ վրացուհի Սոֆիո Գվետաձեի հետ: Մկրտչյանը, Գասպարյանը եւ Գալոյանը վաստակել են 4-ական միավոր եւ բաժանում են 9–15-րդ տեղերը: Աղինյանի արդյունքն է 3 միավոր (20–25-րդ տեղեր):

Տղաների մրցաշարում առաջին տեղերում ընթացող շախմատիստները ոչ-ոքի ավարտեցին իրենց հանդիպումները: Խաղաղ դաշինք կնքեցին Դմիտրի Յակովենկոն (Ռուսաստան) եւ Լազարո Բրուզոնը (Կուբա), Վլադիմիր Մալախովը (Ռուսաստան) եւ Կամիլ Միտոնը (Լեհաստան), Պ. Հարիկրիշնան եւ Կրիշնա Սաշիկիրանը (երկուսն էլ՝ Հնդկաստան), Պետեր Ակսը (Հունգարիա) եւ Կարեն Ասրյանը (Հայաստան):

Մեր երկու մասնակիցները՝ Լեւոն Արոնյանն ու Վարուժան Հակոբյանը, միավորներ շահեցին: Առաջինը հաղթեց հարավսլավացի Դրագան Սոլակին, երկրորդը՝ չինացի Պենգլանգ Ժանգին: Մեր չորրորդ շախմատիստը՝ Գաբրիել Սարգսյանը, ոչ-ոքի խաղաց շվեյցարացի Ֆլորիան Ժենիի հետ:

Յոթ տուրից հետո տղաների մրցաշարի աղյուսակը կրկին գլխավորում է Բրուզոնը, որը 5,5 միավոր ունի: Կես միավոր պակաս են վաստակել 2–5-րդ տեղերում ընթացող Արոնյանը, Յակովենկոն, Միտոնը, Զվիադ Իզորիան (վրացի շախմատիստը վերջին հանդիպման ժամանակ հաղթեց լեհ Պավել Բլեխին): 12 մասնակիցներ 4,5-ական միավորով բաժանում են 6–17-րդ տեղերը: Նրանց թվում են մեր Ասրյանը, Սարգսյանն ու Հակոբյանը:

Բաժինը վարում է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Տրոմբոն: 2. Ֆորտունա: 3. Ֆրազ: 4. Դինոզավր: 5. Պատմուճան: 6. Լծակ: 7. Ֆելզիտ: 9. Կանադա: 10. Խարան: 12. «Թթենի»: 13. Պերվոմայսկ: 14. Արմենակյան: 17. Այնքան: 18. Կարկին: 21. Գարբո: 22. Հետեւակ: 23. Կենսաբեր: 24. Շուշանյան: 25. Ներուդա: 26. Լենոն: 29. Կադաստր: 30. Մանգուստ: 33. Կանն: 34. Ադամ:

Հորիզոնական

3. Ֆարադ: 5. Պրոկլ: 7. Ֆարման: 8. Տատրակ: 10. Խլեզ: 11. Կարթ: 13. «Պոեզոզուռնա»: 15. Դրեզդեն: 16. Արտաշես: 17. Ավանակ: 19. Նստավայր: 20. Նարեկացի: 21. Գահնամակ: 24. Շիրկանալ: 27. Նեպտուն: 28. Գրոտեսկ: 30. Մասրենի: 31. Կամսարական: 32. Որակ: 34. Ադան: 35. Կաղամբ: 36. Ցագոդա: 37. Նոտար: 38. «Նասիմ»:

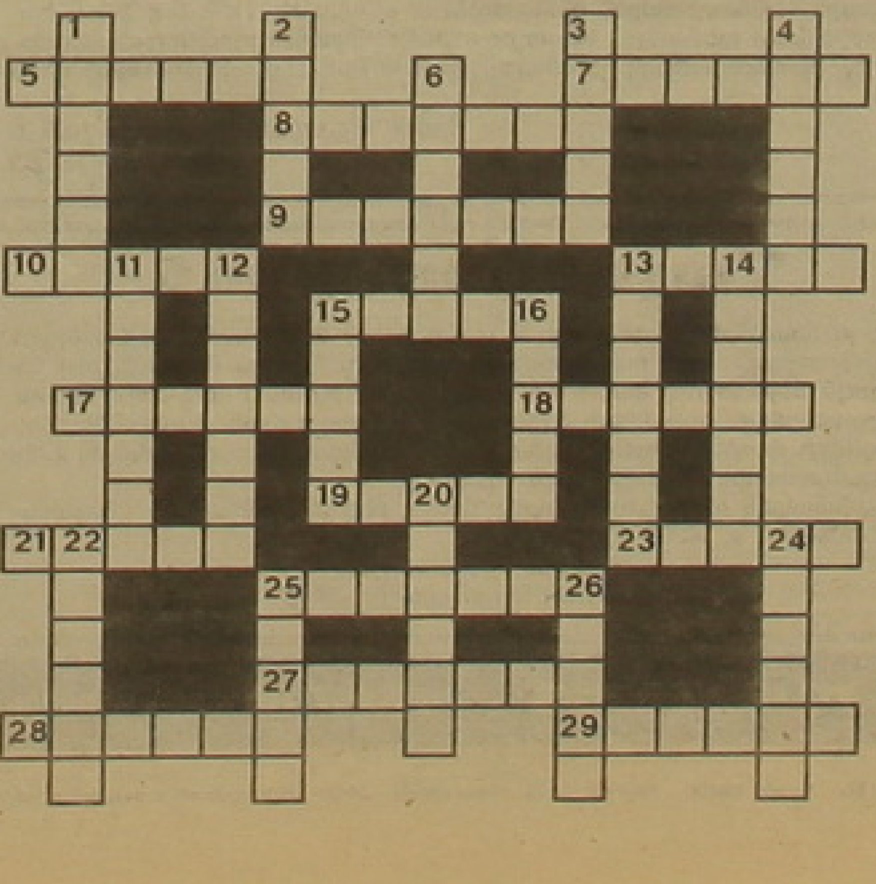

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. Իգականի հակառակը: 2. Ամրոց Կիլիկիայում: 3. Հերոս «Ամերիկյան ողբերգություն» վեպում: 4. Հնում աշխատանքով տրվող հարկ: 6. Մատակ ձի: 11. Լյարդի վիրուսային ծանր հիվանդություն: 12. Սփյուռքահայ երգիծաբան: 13. Չեխ կոմպոզիտոր: 14. Հայ ավիակոնստրուկտոր: 15. Երկրագնդի երկրաբանական պատմության մեզոզոյան դարաշրջանի առաջին ժամանակաշրջանը: 16. Քաղաք Ֆրանսիայի հյուսիս-արեւելքում: 20. Մարդարմատ, հայկական ժենշեն: 22. Հունական դիցաբանության մեջ Հելլադայի արքայի աղբակուտակ հսկայական ախոռների անունը: 24. Ռավելի բալետը՝ «... եւ Քլոե»: 25. Հայ ֆիդայի: 26. Հեղուկի փոքրագույն մասնիկը:

Հորիզոնական

5. Հայերենի հոլով: 7. 1894-1921 թ. շախմատի աշխարհի չեմպիոն: 8. Նավահանգստային քաղաք Թուրքիայի հարավ-արեւմուտքում: 9. Մերձավոր Արեւելքում միջին դարերում արվեստում տարածում գտած ոճ: 10. Գետ Հնդկաստանում: 13. Ռուսական լարային կսմիթավոր նվագարան: 15. Խաղողի տեսակ: 17. Կոմիտասի ստեղծագործություններից: 18. «Մեր թաղը» պատմվածքաշարի հեղինակը: 19. Րաֆֆու ստեղծագործություններից: 21. Կտորի տեսակ: 23. Քաղաք Շրի Լանկայում: 25. Դրոշմելու հարմարանք՝ բարձրաքանդակով: 27. Հնում գրելանյութ: 28. Պաղպաղակի տեսակ: 29. Ըստ հունական աղբյուրների՝ Արեւելյան Վրաստանի անվանումը:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Խորհրդարանը եփվում է իր իսկ ձուլած կաթսայում

ԱԺ նախագահը չի լքում իր աթոռը

Սկիզբը էջ 1

Պարզ էր որ եւ ՀԺԿ-ն, եւ նախագահին սատարող մի շարք առանձին պատգամավորներ ու հիմնականում Հայկոմկուսը, մեղմ ասած, դատապարտելի համարեցին նրա հայտարարությունը՝ շաղախելով իրենց խոսքերն ամենատարբեր որակումներով: Մասնավորապես ՀԺԿ անդամ Գուրգեն Եղիազարյանը նման քայլի երկու դրդապատճառ նկատեց. առաջինը, որը կարմիր թելի նման անցնում էր գրեթե բոլոր ձախ ուժերի ներկայացուցիչների խոսքերով, ահաբեկչության կամ ուղղակի ճնշումների ակնարկությունն է, եւ հետո «թեթեւ կաշառք որեւէ պաշտոնի ձեւով, ասենք, դեսպան»: Նախագահը ստացավ նաեւ «վախկոտ», «տղամարդկությունից հեռու» որակումներ, քանզի իր քայլը չէր համաձայնեցրել խմբակցության ղեկավար խորհրդի հետ:

Ի տարբերություն նրանց, հանրապետականները, ի դեմս նախկին փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանի եւ պատգամավոր Վազգեն Խաչիկյանի, ԱԺ նախագահի քայլը համարեցին ստեղծված դրությունից դուրս գալու միակ տրամաբանական ելքը եւ քաղաքական բարձր կամքի խիզախ դրսեւորում:

Իսկ Մանուկ Գասպարյանը ողջ իրականությունը կապեց ՀՀ նախագահի պլանների հետ, որը, ըստ նրա, արդեն իսկ նախապատրաստվում է հաջորդ նախագահական ընտրություններին եւ ամեն ինչ անելու է ուժեղ հակառակորդ չունենալու համար: Նոր ստեղծվող մեծամասնության համար նա գուշակեց տեւողություն մինչեւ գարուն: Գասպարյանի առաջարկն առավել քան հստակ էր, որն, ի դեպ, ընդունվեց ձախերի կողմից. գնալ ԱԺ ինքնալուծարման:

Մեղադրանքներն, իհարկե, շատ էին, ընդհուպ առնչություններ 1996-ի սեպտեմբերի 26-ի, նախորդ տարվա հոկտեմբերի 27-ի, ինչպես նաեւ աշխարհաքաղաքական շահերի բախման դրսեւորումների հետ, սակայն թե կոնկրետ ում էին դրանք հասցեագրված, ոչ մի պատգամավոր, իրենց խոսքերով, այդպես էլ «տղամարդկություն» չունեցավ բացահայտելու: Թվում էր, թե ամեն ինչ ընթանում է բնականոն, սակայն հրաժարականն ընդունելու համար կատարված փակ քվեարկությունից հետո դրությունը փոխվեց, որի արդյունքները ցնցեցին ողջ պառլամենտին եւ առավել եւս հանրապետականներին, որոնք նախատեսել էին անպայման ապահովված տեսնել անհրաժեշտ 66 ձայնը: Սակայն հրաժարականին կողմ էին 63, դեմ՝ 31, ձեռնպահ՝ 2 պատգամավոր: Զավեշտալին սկսվեց, երբ պարզվեց, որ որոշումը կարող է եւ չընդունվել: Բանն այն է, որ ըստ ԱԺ կանոնակարգի 49 հոդվածի ԱԺ նախագահը կարող է ետ կանչվել պատգամավորների ընդհանուր թվի կեսից ավելի ձայնով, որի քանակը բնականաբար չէր ապահովվում: Սակայն նկատենք, որ սա ոչ թե ետկանչի գործընթաց է, որը կարող է տեղի ունենալ փակ գաղտնի քվեարկությամբ, այլ ԱԺ-ի որոշումը՝ նախագահի լիազորությունները դադարեցնել ըստ նրա խնդրանքի, ինչը նշվում է նույն կանոնակարգի 51-րդ հոդվածում, որը, սակայն, բավականին լղոզված լինելու պատճառով հստակ չի ներկայացնում, թե ի վերջո հրաժարական կոչվածը կարո՞ղ է տեղավորվել «այնպիսի հանգամանքների կապակցությամբ, որոնք անհնարին են դարձնում նրանց վրա դրված պարտականությունների կատարումը» ձեւակերպման մեջ:

Հակասությունները նիստերի դահլիճից հոսեցին միջանցք, որտեղ ձայնի բարձրությունը, ձեռքերի թափահարումներն ու զայրույթից կարմրատակած դեմքերը շատ ավելին էին ասում, քան խոսակցությունները:

Ուշադրության էր արժանի հենց Արմեն Խաչատրյանի վարքագիծը, որը տրամագծորեն հակառակն էր իր ողջ պաշտոնավարության ընթացքում եղածից: Նա պարզապես շնորհակալություն հայտնեց իրեն «վստահության քվեն» տալու համար, իսկ հետո, երբ հանրապետականները, հիմնվելով արդյունքների վրա, ասել է թե 51-րդ հոդվածին, ապօրինի համարեցին օրենսդրի այս վիճակով հետագա գործունեությունը, Ա. Խաչատրյանը հապճեպ պատասխանեց, թե «ես հրաժարական եմ ներկայացրել, իսկ դուք ետ եք կանչել»: Թե ով էր «ետ կանչողը» կամ երբ այն տեղի ունեցավ, ոչ ոքի համար էլ պարզ չդարձավ, իսկ հետո, երեւի իր դիրքերն այլեւս ապահոված համարելով, սկսեց իրեն ոչ հատուկ խոսնակություն անել խորհրդարանում, որն այդ պահին մեղվի փեթակ էր հիշեցնում: Իսկ ինչ որ բան ապացուցելու համար էլ նա անընդհատ կրկնում էր միեւնույն «դուք պետք է ետ վերցնեիք այն ձայների քանակը, որը տվել էիք ինձ» արտահայտությունը, որը քիչ անց նույնությամբ կրկնեց ԱԺ իրավական վարչության պետ Վլադիմիր Նազարյանը: Անհեթեթ կլիներ կարծել, որ վերջինս էր անգիր արել նախագահի խոսքերը: Եվ առհասարակ պրն Նազարյանն էլ որեւէ կոնկրետ լուծում հարցին չտվեց: Մի դեպքում, երբ նա հիմք էր ընդունում 49-րդ հոդվածը, մյուս դեպքում ոչնչով չէր բացատրում, թե ինչ է նշանակում այդ դեպքում մյուս հոդվածը:

Այդ ընթացքում հանրապետականները գտնվում էին կատարյալ ցայտնոտի մեջ եւ չէին կողմնորոշվում, թե ինչ կարելի է անել: Սակայն պարզ է, որ հարցը կամ կլուծվի Սահմանադրական դատարանի կողմից համապատասխան որոշում կայացնելուց հետո, կամ էլ արդեն առկա անհրաժեշտ 44-ից ավելի ստորագրություններով նախաձեռնողները կմտնեն ԱԺ արտահերթ նիստ գումարելու պահանջով, թեեւ այս դեպքում նրանց անհրաժեշտ կլինի հավաքել պակաս մնացած 3 ձայնի ապահովումը:

Նման կատարյալ անորոշության մեջ էլ պառլամենտն ավարտեց նիստը՝ որեւէ ելք չնախանշելով: Իսկ արդյունքում ստեղծվել է մի վիճակ, որի պայմաններում պարզապես անհնար է օրենսդրական գործունեություն ծավալելը, որին էլ պատգամավորները փայլատակեցին իրենց պոպուլիստական ճառերով: Իսկ ԱԺ նախագահի հրաժարականն ընդունելու կապակցությամբ խմբակցությունների (ԱԺՄ, ՀՅԴ, «Իրավունք եւ միաբանություն», «Օրինաց երկիր») արած հայտարարություններում շատ բան ավելի անհայտ ու մշուշապատ երեւաց, քան ավելեց իրականում: Զարմանալի չէ, նախադեպերը բազմաթիվ են:

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի

հատուկ դասընթացների բաժին

Դասախոսությունների շարք ծրագիր

ՀՀ էներգետիկայի նախարար

Կարեն Գալուստյանը

ներկայացնում է

«Էներգետիկ անվտանգության հարցեր»

Ուրբաթ, սեպտեմբերի 29-ին,
ժամը 18:00-ին
Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի
փոքր դահլիճում
Դասախոսությունը կընթանա հայերենով՝ անգլերեն համընթաց թարգմանությամբ

Մուտքն ազատ է:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 27-16-58

ARMENTEL

Հայտարարություն

Արմենտելը հայտարարում է հեռահաղորդակցության կաբելների կիրառման համար չոր օդի ճնշման համակարգի մատակարարման մրցույթ: Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀ-ում, այնպես էլ արտասահմանում գրանցված կազմակերպությունները:

Մրցույթի անցկացման պայմանները, ինչպես նաեւ սարքավորման տեխնիկական մասնագրերը շահագրգիռ կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետեւյալ հասցեով՝ Ամիրյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ.՝ 28-70-66:

Առաջարկները պետք է ներկայացնեն վերոհիշյալ հասցեով մինչեւ 2000 թ. հոկտեմբերի 17-ը, ժամը 12:00-ն:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՄԱՏԱՐԱԿԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ACBA բանկը տրամադրում է վարկեր՝ առեւտրի արտադրական կամ ծառայությունների մատուցման ոլորտում գործունեություն իրականացնող անհատ ձեռներեցներին և մասնավոր ձեռնարկություններին: Վարկերը տրամադրվում են դրամով, մինչև 18 ամիս ժամկետով:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմեք
ACBA բանկ ք.Երևան, Բայրոնի 1
հեռ. 56 58 58 / 52 51 42

ACBA
Հայգյուղփոխբանկ

Միասին դեպի բարեկեցություն

Հայտարարություն

Պերինատոլոգիայի, մանկաբարձության եւ գինեկոլոգիայի կենտրոնում (նախկին Հանրապետական ծննդատուն) ս. թ. հոկտեմբերի 2–9-ը ֆրանսիացի բժիշկները կատարելու են բոլոր տեսակի միջամտություններ, մասնավորապես լապարասկոպիկ վիրահասություններ կանանց անպտղության դեպքում:

Դիմել՝ Աջափնյակ, Մարգարյան 6
Հեռ.՝ 34-18-83

Հայտարարություն

Ս. թ. հոկտեմբերի 1–14-ը թիվ 3 կլինիկական ծննդատանն աշխատելու է Կալիֆոռնիայի Irvine համալսարանի պրոֆեսոր Պետրոս Քոչյանը, որը նորագույն մեթոդներով կատարելու է վիրահասություններ արգանդի միոմաների, սեռական օրգանների իջեցումների, անպտղության, ձվարանների ուռուցքների, փողերի անանցանելիության կապակցությամբ՝ ընդգրկելով նաեւ լապարասկոպիկ միջամտության եղանակը:

Նախնական հերթագրումը կատարվում է թիվ 3 կլինիկական ծննդատանը, ամեն օր, ժ. 10:00–15:00

Հասցեն՝ Մանանդյան 9
Կոնտակտային հեռախոս՝ 44-50-10

27 սեպտեմբեր

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Մեղքերի թողություն»
10.10 Հայորդաց տներ
10.20 Փաստագրական կինոնկար «Քանդակագործները»
10.50 Հեռուստաներկայացում «Ձորդ» (1-ին մաս)
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Մեր փոքրիկը մեծանում է
18.00 «Համով ակնթարթ»
(Արբանյակային հեռարձակմամբ
18.00 Փաստագրական կինոնկար «Հաղպատ»)
18.35 Ազատ տեղաշարժի իրավունք
19.00 Կուլիսների հետեւում
19.20 Պոեզիայի ակնթարթներ
19.30 Քեզանից է սկսվում հայրենիքը
20.00 Երջանիկ
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.50 XX դարի 100 հայերը
22.00 Ազգային ժողովի նիստում. հայտարարություններ. հարցեր կառավարությանը
(Արբանյակային հեռարձակմամբ
22.00 Գ/Ֆ «Կտոր մը երկինք»
23.25 Երաժշտական ֆիլմ «Ռոբերտ Ամիրխանյանի երգերը»)
23.40 Հայլուր
00.00 Հայլուր (ռուսերեն)
00.05 Հայլուր (անգլերեն)
00.10 Օլիմպիական խաղերի օրագիր
00.20 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Գ/Ֆ «Նախնադարյան ուժ»

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.20, 19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. «Նինձյա կրիաները», «Մենք հրեշտակներ ենք»
20.00, 24.00 Լուրեր
20.35 «Հարցեր»
21.20 Օրը
22.30 «Ուրախ լոտո»
23.30 Գ/Ֆ «Ամենաթողության տիրակալը»

10.00 Տոմար
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 00.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Գիտաստղեր
20.30 Կամ... կամ
22.05 Կարճամետրաժ ֆիլմ «Աներեւակայելի պատմություններ»
22.30 Տարբերանշան
23.00 Վարկած 4
23.30 Քաղաքամշակույթ
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/Ֆ «Հոնկոնգ-97» (մարտաֆիլմ)
(Ավարտին՝ Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00, 16.00, 19.00, 01.20 Նորություններ
10.15, 19.30 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.20 Մուլտսերիալ «Ուրվական որսորդները»
16.45 Ջունգլիների կանչը
17.15... Մինչեւ 16 եւ բարձր
17.50, 22.50 XXVII օլիմպիական խաղերի օրագիրը
20.35 Սերիալ «Ռուսական տարանցում»
21.45 «Բարի գիշեր, երեխաներ»
22.00 Ժամանակ
23.30 Գ/Ֆ «1492. դրախտի նվաճումը»

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
7.15-9.40 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.20, 9.30 Ընտանեկան նորություններ
7.50, 8.50, 9.50 Քաղաքային նորություններ
8.15 Մանրամասներ
8.25 Սեւով սպիտակի վրա
8.35 РТР-ի փոստը
10.15 Հերթապահ բաժանմունք
10.30 Օլիմպիադա-2000
11.00 Սերիալ «Մանուելա»
12.30 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.30 Օլիմպիադա-2000
15.30 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
16.25 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
17.20 Սերիալ «Հսարակ ճշմարտություններ»
18.30 Գ/Ֆ «Լրիվ շրջան» (ԱՄՆ)
20.00 Սերիալ «Սիրո պատմություն»
21.30 Մանրամասներ
21.55 Օլիմպիական խաղերի օրագիրը
22.55 Գ/Ֆ «Տիտանիկ» (3-րդ սերիա)
00.30 Լուրերից հետո
00.40 Հերթապահ բաժանմունք
00.50 Օլիմպիադա-2000
02.05 Ինգեբորգա Դապկունայտեն «Ցինիկները» ֆիլմում

@rminco Global Telecommunications Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1329. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության՝ 26. 09. 2000. Գինը՝ 100 դրամ